

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 16.4.2004
COM(2004) 262 τελικό

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ**

**ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΟΥ
ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ ΣΤΟΝ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΤΟΜΕΑ**

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	3
1. ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ.....	5
2. ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΛΗΦΘΕΙ ΚΑΙ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΠΙΘΑΝΩΝ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ	6
2.1. Ξέπλυμα χρήματος	6
2.2. Η υφιστάμενη κοινοτική νομοθεσία για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος – Η πρώτη και δεύτερη οδηγία για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.....	7
2.3. Η τρίτη οδηγία για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και άλλα πιθανά μέτρα πολιτικής.....	9
2.4. Άλλα υφιστάμενα μέτρα για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και πιθανά μελλοντικά μέτρα πολιτικής	12
2.5. Μονάδες Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών (ΜΧΠ)	16
2.6. Απάτη (εξαιρουμένης της απάτης σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων των Κοινοτήτων).....	18
2.7. Προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Κοινότητας.....	19
2.8. Η προστασία του ευρώ.....	21
3. ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΜΕΣΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ	23
3.1. Διαφάνεια ορισμένων νομικών οντοτήτων	23
3.2. Συνεργασία μεταξύ του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα.....	25
3.3. Διερεύνηση του οικονομικού εγκλήματος.....	26
3.4. Στατιστική – Συγκριτική ανάλυση επιδόσεων	27
3.5. Θωράκιση κατά του εγκλήματος	28
3.6. Αξιολόγηση και παρακολούθηση πολιτικής.....	28
3.7. Προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης, εργαστήρια και μελέτες.....	28
4. ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΜΕΤΡΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ	29
4.1. Χρηματοδότηση μέτρων για την καταπολέμηση του οργανωμένου οικονομικού εγκλήματος.....	29
4.2. Ενίσχυση της εξωτερικής δράσης για την καταπολέμηση του οργανωμένου οικονομικού εγκλήματος.....	29
5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ.....	30

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

- Σκοπός της παρούσας ανακοίνωσης είναι να γίνει ανασκόπηση των μέτρων που έχουν ληφθεί στο πλαίσιο της πρόληψης και καταπολέμησης του οργανωμένου εγκλήματος στον χρηματοοικονομικό τομέα (στο εξής: «το οργανωμένο οικονομικό έγκλημα») και να αναλυθούν τα μέτρα που θα μπορούσαν να ληφθούν στο πλαίσιο της εν λόγω πολιτικής με σκοπό την ενίσχυση της πάταξης της συγκεκριμένης μορφής εγκλήματος. Στο πλαίσιο της παρούσας ανακοίνωσης, με τον όρο «οργανωμένο οικονομικό έγκλημα» νοούνται οι δραστηριότητες οργανωμένων εγκληματικών ομάδων οι οποίες κάνουν κατάχρηση χρηματοοικονομικών συστημάτων ή συστημάτων πληρωμών με σκοπό την αποκόμιση οικονομικού οφέλους. Ο ορισμός αυτός είναι αρκετά ευρύς ώστε να καλύπτει ορισμένα πρόσφατα σκάνδαλα στον επιχειρηματικό τομέα.
- Η σπουδαιότητα της καταπολέμησης του οργανωμένου οικονομικού εγκλήματος υπερβαίνει σε εμβέλεια τα μεμονωμένα αδικήματα αυτά καθαυτά, υπό την έννοια ότι, σε περίπτωση που επιτύχει, προσβάλλει αυτά τούτα τα θεμέλια των δικτύων του οργανωμένου εγκλήματος, δηλαδή τη μεγιστοποίηση του κέρδους με αθέμιτα μέσα. Η αφαίρεση από τους οργανωμένους κακοποιούς της δυνατότητας να νομιμοποιούν έσοδα από παράνομη δραστηριότητα («ξέπλυμα χρήματος») ή να χρηματοδοτούν εγκληματικές δραστηριότητες αποδυναμώνει σε μεγάλο βαθμό τα κίνητρά τους και την ικανότητά τους να δρουν.
- Μετά τις τρομοκρατικές επιθέσεις της 11^{ης} Σεπτεμβρίου 2001, έχει καταστεί ολόένα και πιο εμφανές ότι τα δίκτυα των τρομοκρατών χρησιμοποιούν μεθόδους οργανωμένου εγκλήματος με σκοπό την απόκτηση, μεταφορά και νομιμοποίηση περιουσιακών στοιχείων. Ως εκ τούτου, η παρούσα ανακοίνωση παρουσιάζει επίσης χρησιμότητα για την καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Τα ζητήματα που αφορούν ειδικά τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας αναλύονται διεξοδικότερα στην ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την τρομοκρατία και άλλες σοβαρές μορφές εγκληματικότητας¹.
- Οι έρευνες με αντικείμενο το οργανωμένο οικονομικό έγκλημα απαιτούν κατά κανόνα διεπιστημονική προσέγγιση, η οποία περιλαμβάνει ειδικές γνώσεις στον λογιστικό, ελεγκτικό, νομικό, φορολογικό και τραπεζικό τομέα. Η συνεργασία μεταξύ του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα, με βάση τον κοινό στόχο του περιορισμού της βλάβης που προξενεί το οργανωμένο οικονομικό έγκλημα, θα μπορούσε να διευκολύνει την πρόσβαση στις συναφείς ειδικές γνώσεις και να προαγάγει την αμοιβαία εμπιστοσύνη μεταξύ των εν λόγω δύο τομέων όσον αφορά την ικανότητα και τη βούλησή τους να διερευνούν και να περιορίζουν τα κρούσματα τέτοιου είδους αδικηματικής συμπεριφοράς.
- Οι αρχές που ασχολούνται με την επιβολή του νόμου είναι σκόπιμο να ενθαρρύνονται συστηματικά να διενεργούν **έρευνες οικονομικού εγκλήματος** οι οποίες να μην περιορίζονται στο εκάστοτε επιμέρους αδίκημα αλλά να κατατείνουν

¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με ορισμένες δράσεις που πρέπει να αναληφθούν στον τομέα της καταπολέμησης της τρομοκρατίας και άλλων σοβαρών μορφών εγκληματικότητας, κυρίως με σκοπό τη βελτίωση των ανταλλαγών πληροφοριών (εκδόθηκε από την Επιτροπή στις 29.3.2004 – COM(2004) 221).

στην ευρύτερη διερεύνηση των εγκληματικών δικτύων που το περιβάλλουν, περιλαμβανομένων των εξής: εξακρίβωση του προϊόντος του εγκλήματος· συγκέντρωση απόρρητων πληροφοριών σχετικά με τη συμπεριφορά υπόπτων σύμφωνα με τις διατάξεις περί προστασίας δεδομένων· και καταβολή προσπάθειας για τον προσδιορισμό των προσώπων που ωφελούνται σε τελική ανάλυση από το οργανωμένο οικονομικό έγκλημα. Με τον τρόπο αυτό θα διευκολυνθεί επιπλέον η υιοθέτηση για τις έρευνες τακτικής που να βασίζεται πρωτίστως στην **αξιοποίηση πληροφοριών**.

- Η ύπαρξη περίπλοκων μηχανισμών για το ξέπλυμα χρήματος, οι οποίοι εκμεταλλεύονται την ευκολία σύστασης νομικών προσώπων, η χρησιμοποίηση προσώπων με εικονικές ιδιότητες και η προσφυγή σε πληθώρα μεθοδεύσεων με σκοπό την απόκρυψη της ταυτότητας του πραγματικού επικαρπωτή διευκολύνουν τη διάπραξη του οργανωμένου οικονομικού εγκλήματος. Κατά συνέπεια, το θέμα της διαφάνειας, περιλαμβανομένης της χρήσης χρηματοπιστωτικών «παραδείσων» και σχημάτων που αποβλέπουν στην επίτευξη ειδικών σκοπών, όπως κατέδειξε όλως προσφάτως το «σκάνδαλο Parmalat», ενδείκνυται να αντιμετωπισθεί ως σημαντική πτυχή της καταπολέμησης του οργανωμένου οικονομικού εγκλήματος.
- Η εκτίμηση της έκτασης του οργανωμένου οικονομικού εγκλήματος, η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της σχετικής πολιτικής και η μελέτη των συναφών τάσεων και των ενδεχόμενων απειλών καθιστούν αναγκαία τη συγκρότηση **συνεκτικού στατιστικού μηχανισμού** με σκοπό την κατάρτιση αξιόπιστων και συγκρίσιμων στατιστικών δεδομένων για το οργανωμένο οικονομικό έγκλημα. Επιπλέον, είναι σκόπιμη η αναβάθμιση των συστημάτων που επιτρέπουν την **ιχνηλάτηση της διαδικασίας επιβολής του νόμου και τη λοιπή λήψη μέτρων επί τη βάση δεδομένων** τα οποία παρέχονται στις μονάδες πληροφοριών οικονομικού εγκλήματος κατ' εφαρμογή των διατάξεων για το ξέπλυμα χρήματος, ούτως ώστε να διευκολυνθεί η παρακολούθηση του αντικτύπου της νομοθεσίας για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος.
- Το κέρδος αποτελεί την κύρια επιδίωξη των ομάδων οργανωμένου εγκλήματος. Κατά συνέπεια, η εξάλειψη του προϊόντος και των οργάνων τέλεσης του εγκλήματος είναι πιθανότατα ο πλέον αποτελεσματικός τρόπος για την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος. Υφίσταται σαφής ανάγκη για αποτελεσματικούς μηχανισμούς κατάσχεσης και δήμευσης περιουσιακών στοιχείων. Στο πλαίσιο αυτό, αξίζει να διερευνηθεί περαιτέρω η προσφυγή σε **όργανα ανάκτησης περιουσιακών στοιχείων** στα οποία θα έχουν ανατεθεί οι δέουσες εξουσίες και τα οποία, ενδεχομένως, θα έχουν την ευχέρεια, όπως συμβαίνει σε ορισμένα κράτη μέλη, να κάνουν χρήση ένδικων μέσων του αστικού δικαίου με σκοπό την ανάκτηση περιουσιακών στοιχείων σε ενδεδειγμένες περιπτώσεις.
- Η Επιτροπή, καίτοι αναγνωρίζει ότι έχουν ήδη θεσπισθεί εκτεταμένα μέτρα για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος, θεωρεί ότι η μελέτη του οργανωμένου οικονομικού εγκλήματος έχει καθοριστική σημασία για την καταγραφή των σχετικών βέλτιστων πρακτικών και ότι υπάρχει ανάγκη για νομοθετικές ή άλλου είδους πρωτοβουλίες στον υπό εξέταση τομέα. Για τον λόγο αυτό, είναι σκόπιμο να επιχειρηθεί κατά το 2005 πλήρης αξιολόγηση της πολιτικής και των μέτρων που εφαρμόζονται στην ΕΕ για το οργανωμένο οικονομικό έγκλημα.

1. ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ

Η παρούσα ανακοίνωση ασχολείται με το πρόβλημα του οργανωμένου εγκλήματος στον χρηματοοικονομικό τομέα. Επομένως, εστιάζεται σε μη βίαια αδικήματα τα οποία κατά κανόνα συνίστανται στην κατάχρηση χρηματοοικονομικών συστημάτων ή/και συστημάτων πληρωμών και αποφέρουν παράνομο οικονομικό όφελος. Για τους σκοπούς της παρούσας ανακοίνωσης, η έννοια του οργανωμένου εγκλήματος στον χρηματοοικονομικό τομέα («οργανωμένο οικονομικό έγκλημα») καλύπτει ένα φάσμα παράνομων δραστηριοτήτων, όπως είναι η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, η χρηματοοικονομική απάτη και η παραχάραξη του ευρώ που διαπράττεται από εγκληματικές οργανώσεις. Αυτές οι τελευταίες ορίζονται στην «κοινή δράση» της 21^{ης} Δεκεμβρίου 1998².

Με έμφαση στα μέτρα που ελήφθησαν μετά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Τάμπερε του 1999, με τα οποία ενισχύθηκε η δέσμευση για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος σε επίπεδο ΕΕ, ο σκοπός της παρούσας ανακοίνωσης είναι διττός:

- κατά πρώτον, ανασκόπηση των μέτρων που έχουν ληφθεί έως σήμερα, είτε αυτά αφορούν ειδικώς την πάταξη του οργανωμένου οικονομικού εγκλήματος είτε συμβάλλουν στην παγκόσμια καταπολέμηση της συγκεκριμένης μορφής εγκληματικότητας και
- κατά δεύτερον, προσδιορισμός, με βάση την ανασκόπηση αυτή, των τομέων εκείνων στους οποίους χρειάζονται ενδεχομένως νέες πρωτοβουλίες με σκοπό την ενίσχυση της καταπολέμησης του οργανωμένου οικονομικού εγκλήματος.

Συχνά, υπάρχει για το οικονομικό έγκλημα η εσφαλμένη αντίληψη ότι αυτό δεν έχει θύματα. Μολονότι το οργανωμένο οικονομικό έγκλημα δεν έχει πάντα άμεσες συνέπειες για συγκεκριμένα άτομα (αν και υπάρχουν πολλά παραδείγματα πρόκλησης άμεσης βλάβης σε άτομα), η πραγματικότητα είναι ότι ο ευρύτερος αντίκτυπός του για την κοινωνία είναι σοβαρός από την άποψη της απώλειας εσόδων, της απώλειας φήμης και της υποβάθμισης των δημόσιων προτύπων. Εάν αυτή η μορφή εγκλήματος προσλαμβάνει μεγάλες διαστάσεις, ενδέχεται να αποθαρρυνθεί η σύσταση νέων επιχειρήσεων, να απωθηθούν δυνητικοί επενδυτές και να υπάρξουν στρεβλώσεις του ανταγωνισμού.

Με βάση τα προεκτεθέντα δεδομένα, η σημασία της καταπολέμησης του οργανωμένου οικονομικού εγκλήματος δεν εξαρτάται μόνο από την εκάστοτε αξιόποινη πράξη αυτή καθαυτή. Οσάκις μια τέτοια πράξη συνιστά τη βάση για τη διάπραξη άλλων, ενδεχομένως ακόμη σοβαρότερων, αδικημάτων, η διερεύνησή της από οικονομική άποψη καθίσταται κεντρικό στοιχείο της στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος,

²

Το άρθρο 1 της κοινής δράσης της 21^{ης} Δεκεμβρίου 1998 (98/733/ΔΕΥ) ορίζει τα εξής: «Για τους σκοπούς της παρούσας κοινής δράσης, ως «εγκληματική οργάνωση» νοείται η εγκαθιδρυμένη επί ένα χρονικό διάστημα και διαρθρωμένη ένωση περισσότερων των δύο προσώπων, που δρουν από κοινού προκειμένου να διαπράξουν αξιόποινες πράξεις που επισύρουν ποινή στερητική της ελευθερίας ή μέτρο ασφαλείας στερητικό της ελευθερίας μεγίστης διαρκείας τουλάχιστον τεσσάρων ετών, ή βαρύτερη ποινή, εφόσον οι εν λόγω αξιόποινες πράξεις αποτελούν αυτοσκοπό ή μέσον για τον προσπορισμό περιουσιακών ωφελημάτων και, ενδεχομένως, για τον αθέμιτο επηρεασμό της λειτουργίας δημόσιων αρχών.».

δεδομένου ότι το οργανωμένο έγκλημα δεν μπορεί να επιβιώσει αν δεν υπάρχει πρόσβαση σε χρήματα ή σε άλλα στοιχεία με οικονομική αξία. Ενώ η αντιμετώπιση της εγκληματικότητας επενεργεί από μόνη της στις δραστηριότητες των εγκληματικών οργανώσεων, η αντιμετώπιση του πρωταρχικού σκοπού της, δηλαδή του κέρδους, είναι εξίσου, αν όχι και περισσότερο, ικανή να χρησιμεύσει για τον τερματισμό της δράσης τους.

Στο πλαίσιο αυτό, ιδιαίτερη μνεία αξίζουν οι ακόλουθοι συλλογισμοί:

- Μέχρι σήμερα, δεν έχει επιχειρηθεί σε επίπεδο ΕΕ ο ακριβής ορισμός της έννοιας του «οικονομικού εγκλήματος», η οποία απαρτίζεται από μεγάλο αριθμό ειδικών τύπων ή υποκατηγοριών αδικηματικής συμπεριφοράς. Ενόψει της αποτελεσματικής αντιμετώπισης του οργανωμένου οικονομικού εγκλήματος σε κοινοτικό και διεθνές επίπεδο, είναι πιθανό να υπάρξουν σημαντικά οφέλη από την καταβολή προσπάθειας για την υιοθέτηση κοινού ορισμού στον συγκεκριμένο τομέα. Τούτο θα μπορούσε εν προκειμένω να οδηγήσει σε συγκλίνουσα στρατηγική προσέγγιση και αντίληψη του βέλτιστου τρόπου για την πρόληψη και καταπολέμηση του οργανωμένου οικονομικού εγκλήματος.
- Οι κανόνες, οι διαδικασίες και οι κυρώσεις του αστικού και του διοικητικού δικαίου πρέπει να γίνουν αναπόσπαστα στοιχεία μιας αποτελεσματικής στρατηγικής για την πρόληψη και διερεύνηση του εγκλήματος και να λειτουργούν συμπληρωματικά σε σχέση με τις διατάξεις της ποινικής νομοθεσίας, ιδίως σε περιπτώσεις κατά τις οποίες η αποτελεσματική καταστολή ποινικών αδικημάτων και αδικοπραξιών του αστικού δικαίου είναι αδύνατη ή δυσχεραίνεται από την αναποτελεσματικότητα των μεθόδων δικαστικής συνεργασίας. Η πλήρης και ουσιαστική διοικητική συνεργασία και ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των οικείων ρυθμιστικών και εποπτικών αρχών είναι ικανή να συμβάλει σημαντικά στην πρόληψη και την αντιμετώπιση του οικονομικού εγκλήματος. **Για να είναι αποτελεσματική η καταπολέμηση του οργανωμένου οικονομικού εγκλήματος, πρέπει να καταρτισθούν ολοκληρωμένες πολιτικές σε επίπεδο ΕΕ οι οποίες να περιλαμβάνουν ουσιαστικές διατάξεις ποινικού και αστικού δικαίου, καθώς και τη διεξαγωγή ρυθμιστικού διαλόγου βάσει ολοκληρωμένης προσέγγισης με σκοπό την πρόληψη της εγκληματικότητας και την επιβολή του νόμου.**

2. ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΛΗΦΘΕΙ ΚΑΙ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΠΙΘΑΝΩΝ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ

2.1. Ξέπλυμα χρήματος

Η καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος ήταν κορυφαία πολιτική προτεραιότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης επί σειρά ετών, με γνώμονα την ανάγκη προστασίας του χρηματοπιστωτικού συστήματος από «μολύνσεις» και καταχρήσεις και προκειμένου να υποβοηθηθούν οι προσπάθειες για την πάταξη του οργανωμένου εγκλήματος στον χρηματοοικονομικό τομέα. Στα συμπεράσματα της συνόδου κορυφής του Τάμπερε, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο δήλωσε ότι η νομιμοποίηση των εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (ξεπλυμα χρήματος) αποτελεί το θεμελιώδες στοιχείο

του οργανωμένου εγκλήματος και ότι απαιτείται η εκρίζωσή του όπου εμφανίζεται, καθώς επίσης ότι πρέπει να ληφθούν συγκεκριμένα μέτρα με σκοπό τον εντοπισμό, την κατάσχεση, τη δέσμευση και τη δήμευση του προϊόντος εγκλημάτων³.

Μετά τις τρομοκρατικές επιθέσεις της 11^{ης} Σεπτεμβρίου 2001 στις ΗΠΑ, οι μηχανισμοί για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες επεκτάθηκαν, ώστε να καλύπτουν ευρύ φάσμα σοβαρών αξιόποινων πράξεων, περιλαμβανομένης της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας⁴.

Τα χρήματα που προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες, πέραν του ότι απειλούν την κοινωνική και πολιτική σταθερότητα, θέτουν επίσης σε κίνδυνο τη φήμη και τη σταθερότητα των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, καθώς και του τραπεζικού και χρηματοοικονομικού συστήματος εν γένει. Για τον λόγο αυτό, η Επιτροπή έχει λάβει αποφασιστικά μέτρα για την προστασία του χρηματοοικονομικού συστήματος έναντι καταχρήσεων από μέρους όσων επιχειρούν να ξεπλύνουν βρώμικο χρήμα. Η Επιτροπή είναι αποφασισμένη να συνεχίσει το έργο της και να επεξεργασθεί νομοθεσία κατά την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος στο πλαίσιο ενός ολοένα και πιο εξελιγμένου διεθνούς χρηματοοικονομικού συστήματος. Για να είναι όσο το δυνατόν αποτελεσματικότερες οι σχετικές πρωτοβουλίες της Κοινότητας, έχει σημασία να συμπληρώνονται από μέτρα θεσπιζόμενα στο πλαίσιο της συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών.

2.2. Η υφιστάμενη κοινοτική νομοθεσία για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος – Η πρώτη και δεύτερη οδηγία για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες

Η ανάγκη προστασίας του χρηματοοικονομικού συστήματος από καταχρήσεις και ο φόβος ότι η εφαρμογή ριζικά διαφορετικών μέτρων στον συγκεκριμένο τομέα θα μπορούσε να υπονομεύσει την απρόσκοπτη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς αποτέλεσαν για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή τη νομική βάση σύμφωνα με τη συνθήκη προκειμένου να προτείνει τη θέσπιση κοινοτικής νομοθεσίας. Για τα θέματα αυτά εκδόθηκαν δύο κοινοτικές οδηγίες, η πρώτη το 1991 και η δεύτερη το 2001.

Η οδηγία του 1991 σχετικά με τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες⁵ αποτελεί την πρωταρχική πράξη για την καταπολέμηση του συγκεκριμένου φαινομένου. Με αυτήν προσδόθηκε ισχύς ευρωπαϊκής νομοθεσίας σε εκείνες από τις «40 συστάσεις της FATF»⁶ οι οποίες αφορούν ειδικώς τον

³ Συμπέρασμα αριθ. 51 του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Τάμπερε, 15 και 16 Οκτωβρίου 1999.

⁴ Σε κοινή δήλωση του Συμβουλίου και της Επιτροπής για την τροποποίηση του πρακτικού της 2386^{ης} συνεδρίασης του Συμβουλίου Γενικών Υποθέσεων της 19^{ης} Νοεμβρίου 2001 αναφερόταν ότι τα αδικήματα που σχετίζονται με τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας συνιστούν σοβαρές αξιόποινες πράξεις κατά την έννοια της οδηγίας 91/308/ΕΟΚ.

⁵ Οδηγία 91/308/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 10ης Ιουνίου 1991 για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Η οδηγία προβλέπει πλαίσιο κανόνων για την αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες από μέρους των πιστωτικών ιδρυμάτων και των χρηματοδοτικών οργανισμών. Η πρώτη οδηγία βασίστηκε στις αρχικές «Σαράντα συστάσεις», τις οποίες είχε εκδώσει η «Financial Action Task Force» («Ομάδα χρηματοοικονομικής δράσης»). Η οδηγία προέβλεπε επίσης τη σύσταση «ομάδας επαφών» (υπό την αιγίδα της Επιτροπής) με σκοπό τη διευκόλυνση της συντονισμένης εφαρμογής της οδηγίας και των διαβουλεύσεων μεταξύ κρατών μελών.

⁶ Η FATF («Ομάδα χρηματοοικονομικής δράσης για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες») είναι διακυβερνητικός φορέας που συνεστήθη με απόφαση της συνόδου κορυφής της ομάδας χωρών «G-7» το 1989 και αποτελεί το προεξάρχον διεθνές όργανο το οποίο

χρηματοοικονομικό τομέα. Οι «40 συστάσεις της FATF» θεωρούνται ως ένα ντε φάκτο πρότυπο παγκόσμιας ισχύος για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Πάντως, σε σχέση με ένα θέμα μείζονος σημασίας, η οδηγία προχώρησε περισσότερο από ό,τι η FATF. Ενώ οι αρχικές «40 συστάσεις» προέβλεπαν ότι η γνωστοποίηση περιπτώσεων ξεπλύματος χρήματος ήταν προαιρετική, η οδηγία προέβλεπε ήδη ότι η γνωστοποίηση αυτή ήταν υποχρεωτική. Κατ' ουσίαν, η οδηγία ορίζει ότι τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα είναι υποχρεωμένα να εξακριβώνουν την ταυτότητα και να γνωρίζουν τους πελάτες τους, να τηρούν κατάλληλα αρχεία με τα συναφή στοιχεία και να συγκροτούν προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης για το θέμα της καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Δυνάμει της οδηγίας, οι κανόνες που διέπουν το τραπεζικό απόρρητο πρέπει να τίθενται υπό αναστολή οσάκις κρίνεται απαραίτητο και πρέπει να αναφέρεται οποιαδήποτε υπόνοια για ξέπλυμα χρήματος.

Η οδηγία ορίζει ακόμη ότι οι οντότητες οι οποίες υπέχουν υποχρεώσεις ενημέρωσης οφείλουν να υιοθετούν **προσέγγιση βασισμένη στον κίνδυνο** και να διερευνούν με ιδιαίτερη προσοχή κάθε συναλλαγή για την οποία πιστεύουν, λόγω του χαρακτήρα της, ότι είναι πιθανό να σχετίζεται με νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Οι ίδιες οντότητες παροτρύνονται να ανιχνεύουν ευάλωτους τομείς στο πλαίσιο της λειτουργίας τους, λαμβανομένων υπόψη των νόμιμων υποχρεώσεών τους, και να ιεραρχούν αναλόγως τις προσπάθειες που καταβάλλουν στον τομέα της καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Η οδηγία του 2001 σχετικά με τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες⁷, την οποία τα κράτη μέλη όφειλαν να ενσωματώσουν στην εγχώρια νομοθεσία τους έως την 15^η Ιουνίου 2003⁸, διευρύνει την έννοια της αξιόποινης συμπεριφοράς που εμπίπτει στις διατάξεις της σε μεγαλύτερο φάσμα σοβαρών αδικημάτων και επεκτείνει τις υποχρεώσεις καταπολέμησης του ξεπλύματος χρήματος σε περισσότερες κατηγορίες επαγγελμάτων και δραστηριοτήτων από αυτές που υπάγονταν στην πρώτη οδηγία. **Επιπλέον του χρηματοπιστωτικού τομέα, στην οδηγία υπάγονται οι ελεγκτές, οι εξωτερικοί λογιστές, οι συμβολαιογράφοι και δικηγόροι, τα καζίνο και οι κτηματομεσίτες.** Τα νομικά επαγγέλματα έχουν συμπεριληφθεί μόνο ως προς ορισμένες κατηγορίες εργασιών που παρουσιάζουν υψηλό κίνδυνο (χρηματοοικονομικές συναλλαγές, συναλλαγές επί ακινήτων και συναλλαγές που αφορούν επιχειρήσεις). Η Επιτροπή γνωρίζει ότι η εφαρμογή ρυθμίσεων που αποσκοπούν στην άμυνα της κοινωνίας έναντι του ξεπλύματος χρήματος προκάλεσε μέχρι ενός σημείου τη μεταστροφή από

ασχολείται με την πάταξη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Η FATF είναι ένα «όργανο χάραξης πολιτικής», το οποίο εργάζεται με στόχο την εξασφάλιση της αναγκαίας πολιτικής βούλησης για την υλοποίηση εθνικών νομοθετικών και κανονιστικών μεταρρυθμίσεων στους υπό εξέταση τομείς. Με την πάροδο των ετών, η FATF πραγματοποίησε ουσιαστικές επιτυχίες πρακτικού χαρακτήρα και απέκτησε αξιόλογο διεθνές κύρος. Η Επιτροπή είναι πλήρες μέλος της FATF, μαζί με όλα τα κράτη μέλη. Για περισσότερες πληροφορίες, βλ.: <http://www.fatf-gafi.org>.

⁷ Οδηγία 2001/97/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 4^{ης} Δεκεμβρίου 2001 για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

⁸ Μέχρι τα τέλη Ιανουαρίου του 2004, μόνον εννιά κράτη μέλη είχαν ενσωματώσει στην εγχώρια νομοθεσία τους τη δεύτερη οδηγία για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Τα εν λόγω κράτη μέλη είναι τα εξής: Δανία, Γερμανία, Κάτω Χώρες, Ιρλανδία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ισπανία, Βέλγιο, Αυστρία και Φινλανδία.

τις παραδοσιακές μεθόδους ξεπλύματος χρήματος σε νέες μεθόδους, όπως είναι οι πληρωμές σε μετρητά. Λόγω της ανωνυμίας που τη χαρακτηρίζει, η συγκεκριμένη μορφή ξεπλύματος χρήματος έχει προσλάβει μεγαλύτερες διαστάσεις. Για τον λόγο αυτό, η οδηγία αναφέρεται επίσης στη μέθοδο της **πληρωμής μεγάλων χρηματικών ποσών σε μετρητά**: τα κράτη μέλη οφείλουν να επεκτείνουν τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στην οδηγία, ώστε αυτές να βαρύνουν και **ορισμένους εμπόρους αγαθών μεγάλης αξίας**, οποτεδήποτε η πληρωμή γίνεται σε μετρητά και αφορά ποσό 15.000 ευρώ ή μεγαλύτερο. **Ήδη διερευνάται η σκοπιμότητα τροποποίησης των υφιστάμενων οδηγιών προκειμένου να θεσπισθούν πιο εκτεταμένες ρυθμίσεις προστασίας έναντι της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες με τη μέθοδο της πληρωμής μεγάλων χρηματικών ποσών σε μετρητά.**

Τα ζητήματα της **επαρκούς ανάστροφης πληροφόρησης** και της ανταλλαγής στοιχείων σχετικών με το ξέπλυμα χρήματος μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα αντιμετωπίζονται επίσης στην οδηγία, η οποία προβλέπει ότι τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε τα ιδρύματα, οι οργανισμοί και τα πρόσωπα που υπάγονται στην οδηγία να έχουν πρόσβαση σε ενημερωμένες πληροφορίες σχετικά με τις πρακτικές των μετερχομένων τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τις ενδείξεις για τον εντοπισμό ύποπτων συναλλαγών. **Η Επιτροπή θα διερευνήσει κατά πόσον είναι απαραίτητο να ληφθούν περαιτέρω μέτρα στον συγκεκριμένο τομέα. Προκειμένου να διατηρηθεί η επαγρύπνηση και η στράτευση των παραγόντων του ιδιωτικού τομέα, αυτοί πρέπει να είναι σε θέση να αντιληφθούν ότι οι δαπάνες που τους επιβάλλονται οδηγούν στην επίτευξη αξιολογών αποτελεσμάτων.**

2.3. Η τρίτη οδηγία για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και άλλα πιθανά μέτρα πολιτικής

Τα περισσότερα κράτη μέλη και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέφρασαν την άποψη ότι επιβάλλεται να τηρηθεί στάση αναμονής μέχρι να γίνουν γνωστά τα αποτελέσματα των διαπραγματεύσεων με αντικείμενο την αναθεώρηση των «40 συστάσεων της FATF» και προτού εξετασθεί το ενδεχόμενο λήψης νέων νομοθετικών μέτρων στον υπό εξέταση τομέα. Οι αναθεωρημένες συστάσεις της FATF εγκρίθηκαν από τη σύνοδο της ολομελείας του εν λόγω οργάνου τον Ιούνιο του 2003⁹.

Στην οδηγία του 2001 εξαγγελλόταν η έκδοση τρίτης οδηγίας, η οποία θα κάλυπτε την έννοια των κύριων αξιόποινων πράξεων. **Η Επιτροπή έχει πλέον ανακοινώσει ότι προτίθεται να υποβάλει πρόταση για την έκδοση τρίτης οδηγίας το αργότερο μέχρι τον Ιούνιο του 2004. Σχετικά με το θέμα αυτό, η Επιτροπή τάσσεται υπέρ της πλήρους ευθυγράμμισης με τον ορισμό των σοβαρών αξιόποινων πράξεων ο**

⁹

Οι νέες «40 συστάσεις της FATF» είναι διαθέσιμες στην ηλεκτρονική διεύθυνση www.fatf-gafi.org. Η πλέον πρόσφατη αναθεώρηση των «40 συστάσεων της FATF» προβλέπει τη σημαντική ενίσχυση της αρχής της «καλής γνώσης του πελάτη» και την επέκταση της ποινικής κάλυψης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, ενώ συγχρόνως ενθαρρύνει την αναβάθμιση της διεθνούς συνεργασίας για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Επιπλέον, με τις αναθεωρημένες «40 συστάσεις» επεκτείνεται σημαντικά ο κατάλογος των προσώπων και οργανισμών που καλούνται να μετέχουν ενεργά στην καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

οποίος διατυπώνεται στην κοινή δράση 98//699/ΔΕΥ¹⁰. Επιπλέον, τα κράτη μέλη έχουν δεσμευθεί να θέσουν σε εφαρμογή τις αναθεωρημένες «40 συστάσεις της FATF». Στην πρόταση για την έκδοση τρίτης οδηγίας είναι σκόπιμο να διευκρινίζονται οι αλλαγές που πρέπει να επέλθουν στην υφιστάμενη οδηγία, ούτως ώστε να διασφαλισθεί ότι τα πρότυπα που εφαρμόζει η ΕΕ δεν θα είναι σε καμία περίπτωση κατώτερα των διεθνών προτύπων που καθορίζονται από την FATF, ιδίως για το καθήκον δέουσας επιμέλειας όσον αφορά τους πελάτες, το οποίο, υπό το φως του προσφάτου «σκανδάλου Parmalat», πρέπει να εξακολουθήσει να αντιμετωπίζεται ως σημαντικό εργαλείο για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Η Επιτροπή εξετάζει τώρα κατά πόσον η απαγόρευση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, που προβλέπεται στη δεύτερη οδηγία, είναι σκόπιμο να επεκταθεί ρητώς, ώστε να καλύπτει επίσης τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Κάτι τέτοιο θα σήμαινε ότι οι προβλεπόμενες στην οδηγία υποχρεώσεις ενημέρωσης των αρχών και οι λοιπές υποχρεώσεις σχετικά με τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες θα επεκτείνονταν ώστε να καλύπτουν οποιαδήποτε συναλλαγή η οποία γεννά την υπόνοια ότι σχετίζεται με τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Ο τρέχων ορισμός της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες δεν αντιμετωπίζει επαρκώς την περίπτωση κατά την οποία νόμιμο χρήμα ή περιουσία προορίζεται ή εκτρέπεται με σκοπό τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.

Η Επιτροπή μελετά ακόμη την ένταξη στην πρόταση οδηγίας της γενικής αρχής σύμφωνα με την οποία οι εργαζόμενοι πιστωτικών ιδρυμάτων και χρηματοδοτικών οργανισμών οι οποίοι συντάσσουν αναφορές για ύποπτες συναλλαγές («ΑΥΣ») πρέπει να τυγχάνουν κατάλληλης προστασίας. Η Επιτροπή ανησυχεί μήπως οι απειλές προς το προσωπικό χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων έχουν ενδεχομένως δυσμενείς συνέπειες για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Η FATF εξέδωσε στις 14 Φεβρουαρίου 2003 ερμηνευτικά υπομνήματα για δύο από τις «Οκτώ ειδικές συστάσεις»¹¹ σχετικά με τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας (πρόκειται για την ειδική σύσταση VI περί «εναλλακτικών συστημάτων εμβασμάτων» και την ειδική σύσταση VII περί «ηλεκτρονικών εμβασμάτων»), οι οποίες αμφότερες αναφέρονται σε θέματα πληρωμών¹². Η Επιτροπή σχεδιάζει την

¹⁰ Αξιοποινες πράξεις που επισύρουν ποινή στερητική της ελευθερίας μέγιστης διάρκειας άνω του ενός έτους ή, για τα κράτη στην έννομη τάξη των οποίων προβλέπεται κατώτατο όριο για τις αξιοποινες πράξεις, αξιοποινες πράξεις που επισύρουν ποινή στερητική της ελευθερίας ελάχιστης διάρκειας άνω του εξαμήνου. Έχει πλέον αντικατασταθεί από την απόφαση-πλαίσιο 2001/500/ΔΕΥ του Συμβουλίου.

¹¹ Οι «Οκτώ ειδικές συστάσεις», που συμφωνήθηκαν και θεσπίστηκαν από την FATF τον Οκτώβριο του 2003, αποτελούν το νέο διεθνές πρότυπο για την καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Εκτιμάται ότι η υλοποίηση των εν λόγω ειδικών συστάσεων θα εμποδίζει την πρόσβαση των τρομοκρατών και των υποστηρικτών τους στο διεθνές χρηματοπιστωτικό σύστημα.

¹² Σκοπός της ειδικής σύστασης VI είναι η αύξηση της διαφάνειας των ροών πληρωμών με τη διασφάλιση της επιβολής από τις έννομες τάξεις συνεκτικών μέτρων για την πάταξη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας ως προς όλα τα είδη συστημάτων μεταφοράς χρημάτων/αξιών, ιδιαίτερα δε εκείνων που ιστορικά λειτουργούν εκτός του πλαισίου του συμβατικού χρηματοπιστωτικού τομέα. Η ειδική σύσταση VII καταρτίστηκε με στόχο την αποτροπή της ανεμπόδιστης πρόσβασης των τρομοκρατών και άλλων κακοποιών στη μέθοδο του ηλεκτρονικού εμβάσματος για τη μεταφορά των κεφαλαίων που διαθέτουν, καθώς και με στόχο την ανίχνευση τέτοιων καταχρήσεων κατά την εκδήλωσή τους. Ειδικότερα, η εν λόγω ειδική σύσταση

εγκαθίδρυση ενιαίου χώρου πληρωμών για όλα τα είδη πληρωμών και τάσσεται υπέρ της ενσωμάτωσης των σχετικών απαιτήσεων στην κοινοτική νομοθεσία¹³. Παράγοντες του κλάδου πληρωμών διατυπώνουν το αίτημα για πλήρως εναρμονισμένους κοινοτικούς κανόνες σχετικά με τα ανωτέρω ζητήματα, ούτως ώστε να διαμορφωθούν ισότιμοι όροι ανταγωνισμού (π.χ. ίσοι όροι για τις επιχειρήσεις που παρέχουν υπηρεσίες πληρωμών, την πρόσβαση και το κόστος τήρησης της νομοθεσίας), αλλά και για λόγους αποτελεσματικότητας (πανομοιότυπες απαιτήσεις για τα στοιχεία εντολέα, έτσι ώστε να είναι δυνατή η «ολοκληρωτικά αυτοματοποιημένη διαχείριση»).

Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να διερευνά κατά το 2004 το θέμα της ανταλλαγής δεδομένων στον τομέα της καταπολέμησης του ξεπλύματος χρήματος (ανάστροφη πληροφόρηση) μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα και τους κινδύνους που αντιπροσωπεύει η χρήση πληρωμών μεγάλων χρηματικών ποσών σε μετρητά. Προκειμένου για την ανταλλαγή πληροφοριών, η προσπάθειες που καταβάλλονται από τον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα θα τύχουν παρακολούθησης, προκειμένου να εξακριβωθεί κατά πόσον απαιτείται η ανάληψη περαιτέρω κοινοτικής δράσης στον συγκεκριμένο τομέα.

Η Επιτροπή θα προτείνει βελτιωμένες διαδικασίες για την ταυτοποίηση των κατόχων και των δικαιούχων τραπεζικών λογαριασμών. Μολονότι το πρωτόκολλο του 2001 της «Σύμβασης για την αμοιβαία συνδρομή επί ποινικών υποθέσεων μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης»¹⁴ (δεν έχει κυρωθεί ακόμη) περιλαμβάνει διατάξεις για τις αιτήσεις παροχής πληροφοριών σχετικά με τραπεζικούς λογαριασμούς, τις τραπεζικές συναλλαγές και την παρακολούθηση των τραπεζικών πράξεων, δεν είναι βέβαιο ότι είναι σε όλες τις περιπτώσεις άμεσα διαθέσιμες οι απαραίτητες πληροφορίες. Είναι σκόπιμο να επιβληθεί στις τράπεζες η υποχρέωση να μπορούν να ανταποκρίνονται ταχέως σε αιτήσεις που τους υποβάλλονται από τις αρμόδιες αρχές για την παροχή πληροφοριών.

Εκτός από τις δύο οδηγίες για το ξέπλυμα χρήματος οι οποίες μνημονεύονται στο σημείο 2.2, η Επιτροπή υπέβαλε στις 2 Ιουλίου 2002 πρόταση κανονισμού του Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μέσω της τελωνειακής συνεργασίας (ΕΕ C 227, 24.9.2002, σελ. 575). Οι οδηγίες για το ξέπλυμα χρήματος διέπουν, μεταξύ άλλων, τον έλεγχο της κίνησης οικονομικών πόρων διαμέσου χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Εντούτοις, υπάρχει κίνδυνος υπονόμησης αυτού του ελεγκτικού μηχανισμού από μεγάλης κλίμακας κινήσεις μετρητών, οι οποίες δεν υπόκεινται σε ομοιόμορφο έλεγχο στην Κοινότητα. Η πρόταση προβλέπει την υιοθέτηση ομοιόμορφης προσέγγισης για τον έλεγχο των κινήσεων μετρητών, με βάση ένα σύστημα δηλώσεων για τα ποσά που υπερβαίνουν τις 15.000 €. Εκτιμάται ότι το εν λόγω προτεινόμενο μέτρο, σε συνδυασμό με τις οδηγίες για το ξέπλυμα χρήματος, θα συμβάλει στην καταπολέμηση του φαινομένου της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

αποσκοπεί στο να είναι οπωσδήποτε άμεσα διαθέσιμες βασικές πληροφορίες σχετικά με τον εντολέα των ηλεκτρονικών εμβασμάτων.

¹³ Βλ. εν προκειμένω την ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με ένα νέο νομοθετικό πλαίσιο για τις πληρωμές στην εσωτερική αγορά, COM (2003) 718 Τελικό. Το έγγραφο είναι διαθέσιμο στην αρχική σελίδα της Επιτροπής: http://europa.eu.int/comm/internal_market/payments/framework/index_en.htm

¹⁴ 326/01 της 21.11.2001.

Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει επίσης να παρακολουθεί και να αξιολογεί την ευπάθεια των τεχνολογιών που σχετίζονται με το Διαδίκτυο και των εξελισσόμενων τεχνολογιών επικοινωνιών στον κίνδυνο εκμετάλλευσης από άτομα που επιχειρούν να νομιμοποιήσουν έσοδα από παράνομες δραστηριότητες. Η αυξανόμενη χρήση του Διαδικτύου ως οχήματος για παντός είδους οικονομικές συναλλαγές έχει γεννήσει φόβους σχετικά με το ότι ορισμένες μεταφορές χρημάτων ενδέχεται να ξεφεύγουν από τους ελέγχους και τους μηχανισμούς εποπτείας που έχουν καθιερωθεί κατ' εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος.

2.4. Άλλα υφιστάμενα μέτρα για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και πιθανά μελλοντικά μέτρα πολιτικής

Η κοινή δράση της 3^{ης} Δεκεμβρίου 1998 για το ξέπλυμα χρήματος, τον προσδιορισμό, τον εντοπισμό, τη δέσμευση, την κατάσχεση και τη δήμευση των οργάνων και των προϊόντων του εγκλήματος¹⁵ συμπληρώνει τις οδηγίες περί ξεπλύματος χρήματος υπό την έννοια ότι αναφέρεται στην ανάγκη για αποτελεσματικότερη συνεργασία στον συγκεκριμένο τομέα μεταξύ των κρατών μελών. Η απόφαση-πλαίσιο¹⁶ για το ξέπλυμα χρήματος, τον προσδιορισμό, τον εντοπισμό, τη δέσμευση, την κατάσχεση και τη δήμευση των οργάνων και των προϊόντων του εγκλήματος αντικαθιστά την προαναφερθείσα κοινή δράση. Σκοπός της είναι να διασφαλισθεί ότι τα κράτη μέλη προβαίνουν στις αναγκαίες ενέργειες με σκοπό τη μη διατύπωση ή τη μη εφαρμογή επιφυλάξεων σε σχέση με μια σειρά επιμέρους άρθρων της σύμβασης του Στρασβούργου του 1990¹⁷, η οποία ορίζει ότι τα κράτη μέλη υποχρεούνται να θεσπίσουν τη δυνατότητα επιβολής μέτρων δήμευσης και να ποινικοποιήσουν τη νομιμοποίηση των προϊόντων σοβαρών αξιόποινων πράξεων. Η απόφαση-πλαίσιο προβλέπει ακόμη ότι τα κράτη μέλη δεσμεύονται να διασφαλίσουν ότι η εγχώρια νομοθεσία τους επιτρέπει τη δήμευση περιουσιακών στοιχείων των οποίων η αξία αντιστοιχεί στο προϊόν αξιόποινης πράξης.

Με πράξη του Συμβουλίου της 30ής Νοεμβρίου 2000¹⁸, οι αρμοδιότητες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής επεκτάθηκαν ώστε να συμπεριλαμβάνουν και τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες εν γένει, χωρίς να έχει σημασία το είδος αδικήματος από το οποίο προέρχονται τα έσοδα των οποίων επιχειρείται η νομιμοποίηση. Προς το παρόν, μόνον έξι κράτη μέλη¹⁹ έχουν κυρώσει το πρωτόκολλο, ενώ τα υπόλοιπα **κράτη μέλη ενδείκνυται να ενθαρρυνθούν να το πράξουν το νωρίτερο δυνατό.**

Το πρωτόκολλο στη σύμβαση για την αμοιβαία συνδρομή επί ποινικών υποθέσεων μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης θεσπίστηκε με πράξη του Συμβουλίου της 16^{ης} Οκτωβρίου 2001²⁰ και προβλέπει ότι οι αρχές των κρατών

¹⁵ Κοινή δράση 98/699 ΔΕΥ της 9.12.1998.

¹⁶ 2001/500/ΔΕΥ, ΕΕ L 182 της 5/7/2001. Η Επιτροπή θα καταρτίσει έκθεση εφαρμογής για τη συγκεκριμένη απόφαση-πλαίσιο πριν από τα τέλη του 2003, ούτως ώστε να μπορέσει το Συμβούλιο να κρίνει σε ποιον βαθμό έχουν ληφθεί τα μέτρα που απαιτούνται για τη συμμόρφωση με την απόφαση-πλαίσιο.

¹⁷ Σύμβαση για το ξέπλυμα, την έρευνα, την κατάσχεση και τη δήμευση των προϊόντων που προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες, Συμβούλιο της Ευρώπης, Νοέμβριος 1990.

¹⁸ Πράξη του Συμβουλίου της 30ής Νοεμβρίου 2000, ΕΕ 2000/C358/01.

¹⁹ Τον Φεβρουάριο του 2004, το πρωτόκολλο είχε κυρωθεί από τη Γερμανία, την Ισπανία, τη Γαλλία, την Ελλάδα, την Πορτογαλία και τη Σουηδία.

²⁰ 2001/C 326/01 της 21.11.2001.

μελών οφείλουν να παρέχουν λεπτομερή στοιχεία για τραπεζικούς λογαριασμούς και τραπεζικές πράξεις συγκεκριμένων προσώπων. Τα κράτη μέλη δεν δύνανται να επικαλούνται διατάξεις περί τραπεζικού απορρήτου προκειμένου να αρνούνται να συνεργασθούν στον συγκεκριμένο τομέα. **Το πρωτόκολλο αντιπροσωπεύει ένα δυνητικά σημαντικό εργαλείο για την καταπολέμηση του οργανωμένου οικονομικού εγκλήματος. Πλην όμως, δεν έχει κυρωθεί ακόμη, και τα κράτη μέλη θα έπρεπε να επισπεύσουν τις προσπάθειές τους για την πλήρη θέση σε εφαρμογή του πρωτοκόλλου²¹.**

Το σχέδιο απόφασης-πλαισίου για τη δήμευση των οργάνων και των προϊόντων εγκλήματος²² εξασφάλισε συμφωνία σε πολιτικό επίπεδο κατά το Συμβούλιο Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων της 19^{ης} Δεκεμβρίου 2002. Σκοπός της πρότασης είναι η διασφάλιση της ύπαρξης ουσιαστικών κανόνων για το θέμα της δήμευσης του προϊόντος εγκλήματος, συμπεριλαμβανομένου του βάρους της απόδειξης όσον αφορά την προέλευση περιουσιακών στοιχείων που τελούν υπό την κατοχή ενός ατόμου που έχει καταδικασθεί για αδίκημα το οποίο σχετίζεται με το οργανωμένο έγκλημα. Η απόφαση-πλαίσιο σχετικά με την εκτέλεση των αποφάσεων δέσμευσης περιουσιακών ή αποδεικτικών στοιχείων²³ προβλέπει τους κανόνες που διέπουν την αναγνώριση και εκτέλεση διαταγών δέσμευσης που έχουν εκδοθεί από τις δικαστικές αρχές κράτους μέλους στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας. Ένα σχέδιο απόφασης-πλαισίου προβλέπει παρεμφερή προσέγγιση για την εκτέλεση στην ΕΕ διαταγών δήμευσης²⁴.

Πιθανά μελλοντικά μέτρα πολιτικής:

- **Ενεργός παρακολούθηση υποθέσεων:** Τα κράτη μέλη παροτρύνονται να αναπτύξουν **συνεκτικά συστήματα που να επιτρέπουν την παρακολούθηση των στοιχείων που παρέχουν οι οντότητες οι οποίες υπόκεινται σε υποχρεώσεις παροχής πληροφοριών στο πλαίσιο της καταπολέμησης του ξεπλύματος χρήματος, ούτως ώστε να καταδεικνύεται η συνέχεια που δίδεται σε «αναφορές για ύποπτες συναλλαγές» (ΑΥΣ) από την άποψη της επιβολής του νόμου και από άλλες απόψεις.** Τούτο θα επέτρεπε την κατάρτιση εξειδικευμένων και αξιόπιστων δεδομένων σε εθνικό επίπεδο για τα ποσοτικά μεγέθη του ξεπλύματος χρήματος, καθώς και για τις ποινικές διώξεις και καταδίκες για κύριες αξιόποινες πράξεις, τις δημεύσεις περιουσιακών στοιχείων, τις έρευνες που έχουν διεξαχθεί και τις συλλήψεις που έχουν πραγματοποιηθεί με βάση την κοινολόγηση στοιχείων για υποθέσεις ξεπλύματος χρήματος. Τα συστήματα ενεργού παρακολούθησης ενδείκνυται εξάλλου να είναι ικανά να επισημαίνουν τα στοιχεία που παρέχονται από μία «Μονάδα χρηματοοικονομικών πληροφοριών» (ΜΧΠ) σε άλλη, καθώς και τα στοιχεία που χρησιμοποιούνται για συναφείς σκοπούς επιβολής του νόμου. Στο πλαίσιο αυτό, οι ΜΧΠ, οι αρχές που είναι επιφορτισμένες με την επιβολή του νόμου, τα δικαστήρια και οι λοιποί φορείς που μετέχουν στην αλυσίδα πληροφόρησης για την πάταξη του ξεπλύματος χρήματος (στο εξής: «ΠΕΧ») θα πρέπει να εφαρμόσουν έναν στατιστικό μηχανισμό που να παρέχει τη δυνατότητα όχι μόνο συγκέντρωσης των συναφών στοιχείων αλλά και αναγωγής τους (προς τη μία ή

²¹ Την 1^η Νοεμβρίου 2003 κανένα κράτος μέλος δεν είχε κυρώσει το πρωτόκολλο.

²² ΕΕ C 184, 2.8.2002, σελ. 3.

²³ 2003/577/ΔΕΥ της 22ας Ιουλίου 2003, L 196/45.

²⁴ 2002/C184/05, 2.8.2002, C184/8.

την άλλη κατεύθυνση της αλληλουχίας γεγονότων) στην αντίστοιχη κοινολόγηση ΠΕΧ²⁵.

- **Εξουσίες δήμευσης:** Η σύσταση αριθ. 3 εκ των «40 συστάσεων της FATF» παροτρύνει τις χώρες να εξετάσουν τη σκοπιμότητα θέσπισης μέτρων δήμευσης «τα οποία να μην προϋποθέτουν ποινική καταδίκη ή να υποχρεώνουν το πρόσωπο που έχει διαπράξει αξιόποινη πράξη να αποδείξει τη σύννομη προέλευση του περιουσιακού στοιχείου που εικάζεται ότι θα μπορούσε να αποτελέσει αντικείμενο δήμευσης». Διάφορα παραδείγματα σε κράτη μέλη αποδεικνύουν ότι η καθιέρωση εξειδικευμένων οργάνων για την ανάκτηση περιουσιακών στοιχείων²⁶ είναι ικανή να αποτελέσει ακρογωνιαίο λίθο των προσπαθειών για την αφαίρεση από τους ενόχους αξιόποινων πράξεων των παράνομων κερδών και περιουσιακών στοιχείων που έχουν αποκομίσει, με την προσφυγή σε κάθε νόμιμο μέσο που προβλέπεται από το ποινικό ή/και το αστικό δίκαιο²⁷. Στα μέσα αυτά περιλαμβάνεται η εξουσία δήμευσης περιουσιακών στοιχείων χωρίς να τίθεται ως όρος ποινική καταδίκη ή με την πρόβλεψη ότι εναπόκειται στο πρόσωπο που έχει διαπράξει αξιόποινη πράξη να αποδείξει τη σύννομη προέλευση του περιουσιακού στοιχείου που εικάζεται ότι είναι προϊόν εγκληματικής συμπεριφοράς²⁸. **Ενδείκνυται να εξετασθεί η σκοπιμότητα συγκρότησης οργάνων ανάκτησης περιουσιακών στοιχείων σε εθνικό επίπεδο. Η Επιτροπή επικροτεί τις προσπάθειες της Ευρωπαϊκής για τη δημιουργία «Κέντρου πληροφοριών για τις κατασχέσεις περιουσιακών στοιχείων»²⁹, με στόχο τη διευκόλυνση του εντοπισμού περιουσιακών στοιχείων εγκληματικής προέλευσης στο πλαίσιο μείζονος σημασίας ποινικών ερευνών που διεξάγονται από τα κράτη μέλη. Στις σχετικές προσπάθειες είναι σκόπιμο να συνεισφέρει επίσης η Eurojust.**
- **Απαιτήσεις παροχής πληροφοριών:** Η σύσταση αριθ. 17, η οποία συγκαταλέγεται στις «40 συστάσεις της FATF», επιτάσσει τη θέσπιση ουσιαστικών, ανταποκρινόμενων στην αρχή της αναλογικότητας και αποτρεπτικών κυρώσεων, ούτως ώστε να είναι δυνατή η αντιμετώπιση φυσικών ή νομικών προσώπων που παραβαίνουν τους κανόνες περί ξεπλύματος χρήματος.

²⁵ Βλ. επί του προκειμένου τη σύσταση αριθ. 32 εκ των «Σαράντα συστάσεων της FATF».

²⁶ Η Σύσταση αριθ. 17(β) της «Στρατηγικής της Χιλιετίας» ορίζει ότι τα κράτη μέλη είναι σκόπιμο να εξετάσουν τη σκοπιμότητα της σύστασης «μονάδων που να ασχολούνται ειδικά με το έργο του εντοπισμού, της κατάσχεσης και της δήμευσης περιουσιακών στοιχείων [...]», καθώς επίσης να διερευνήσουν κατά πόσον «το προσωπικό και τα επιχειρησιακά και τεχνικά μέσα των μονάδων αυτών είναι επαρκή για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες».

²⁷ Τα αναφερόμενα παραδείγματα αποδείχτηκαν ένα εξαιρετικά αποτελεσματικό εργαλείο για την αφαίρεση του προϊόντος εγκλήματος. Η σχετική διαδικασία έχει χαρακτήρα «in rem», έχει δηλαδή ως αντικείμενο το εκάστοτε περιουσιακό στοιχείο και δεν εξαρτάται από την καταδίκη του κατηγορουμένου για την οικεία αξιόποινη δραστηριότητα. Με τον τρόπο αυτό, οι αρχές που ασχολούνται με την επιβολή του νόμου έχουν την ευχέρεια να εστιάσουν το έργο τους στα περιουσιακά στοιχεία που συνιστούν προϊόν εγκλήματος. Αφ' ης στιγμής έχει αποδειχθεί η εγκληματική προέλευση του περιουσιακού στοιχείου, με την εφαρμογή της κατώτερης βαθμίδας βάρους απόδειξης του αστικού δικαίου, το βάρος της απόδειξης μετατοπίζεται πλέον στον κατηγορούμενο, ο οποίος καλείται να αποδείξει τη σύννομη προέλευση του περιουσιακού στοιχείου. Σε ό,τι αφορά την υπηρεσία ανάκτησης περιουσιακών στοιχείων που έχει συσταθεί στο Ηνωμένο Βασίλειο, οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να ανατρέξουν στον δικτυακό τόπο <http://www.homeoffice.gov.uk/>

²⁸ Βλ. επί του προκειμένου τη σύσταση αριθ. 19 της «Στρατηγικής της Χιλιετίας».

²⁹ Το εν λόγω κέντρο θα παρέχει ολοκληρωμένη εικόνα για τους υπάρχοντες μηχανισμούς εντοπισμού περιουσιακών στοιχείων στο εσωτερικό των κρατών μελών αλλά και διεθνώς, περιγραφή των συναφών διαδικασιών και κατάλογο των εθνικών σημείων επαφών με στόχο τη διευκόλυνση της διεθνούς συνεργασίας.

Οι οδηγίες σχετικά με το ξέπλυμα χρήματος επιβάλλουν σημαντικές υποχρεώσεις παροχής πληροφοριών και άλλου είδους επί συγκεκριμένων προσώπων. Είναι σκόπιμο να εξετασθεί το κατά πόσον η ποινικοποίηση της βαριάς αμέλειας σε σχέση με τη μη τήρηση υποχρεώσεων παροχής πληροφοριών και άλλου είδους υποχρεώσεων (π.χ. διενέργεια επαρκών ελέγχων για την εξακρίβωση της ταυτότητας, τήρηση αρχείου και συνεργασία με τις ΜΧΠ), συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας καθιέρωσης εταιρικής ευθύνης σε κατάλληλες περιπτώσεις, θα βελτιώνει την αποτελεσματικότητα αυτής της πτυχής της νομοθεσίας για την πάταξη του ξεπλύματος χρήματος.

- **Βάση δεδομένων για τις συναλλαγματικές συναλλαγές:** Ενδείκνυται να διερευνηθούν η σκοπιμότητα και η αναγκαιότητα της συγκρότησης από τα κράτη μέλη ηλεκτρονικής βάσης δεδομένων για τις συναλλαγές που αφορούν τη μετατροπή συναλλάγματος πάνω από ένα ορισμένο ποσό· στη βάση αυτή θα μπορούν να ανατρέχουν οι αστυνομικές και δικαστικές αρχές στο πλαίσιο ερευνών με αντικείμενο το ξέπλυμα χρήματος, με την επιφύλαξη των απαιτήσεων περί προστασίας δεδομένων³⁰.
- **Χρηματοοικονομικοί παράδεισοι:** Στη σύσταση αριθ. 14 της «Στρατηγικής της Χίλιετίας» αναφερόταν ότι ήταν σκόπιμο, αφενός, να θεσπισθούν ρυθμίσεις για τα χρηματοοικονομικά κέντρα διεθνούς δραστηριότητας (off-shore) και εγχώριας δραστηριότητας (on-shore) και για τους φορολογικούς παραδείσους που λειτουργούν στο έδαφος των κρατών μελών ή στις εξαρτήσεις τους και, αφετέρου, να καταστρωθεί κοινή πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα χρηματοοικονομικά κέντρα και τους φορολογικούς παραδείσους που βρίσκονται εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα κράτη μέλη καλούνται να μεριμνήσουν για την ικανοποιητική εφαρμογή των «40 συστάσεων της FATF» και των κοινοτικών οδηγιών περί ξεπλύματος χρήματος στα χρηματοοικονομικά κέντρα διεθνούς ή εγχώριας δραστηριότητας και στους φορολογικούς παραδείσους που λειτουργούν στις εξαρτήσεις τους. Σε ό,τι αφορά τους χρηματοοικονομικούς παραδείσους που δεν συγκαταλέγονται στα εξαρτώμενα εδάφη των κρατών μελών³¹, είναι σκόπιμο να μελετηθεί η καθιέρωση κατάλληλου μηχανισμού για τη διευκόλυνση της επεξεργασίας λύσης, που να καλύπτει ολόκληρη την ΕΕ, για τους χρηματοοικονομικούς παραδείσους που εκτιμάται ότι συνιστούν σοβαρή απειλή από την άποψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες³². Προκειμένου να προλαμβάνεται και να αποκαλύπτεται το οικονομικό έγκλημα που εκπορεύεται από επιχειρήσεις, η ανάμειξη χρηματοοικονομικών κέντρων και σχημάτων που εξυπηρετούν ειδικούς σκοπούς πρέπει να αποτελεί αντικείμενο στενότερου συντονισμού μεταξύ των ρυθμιστικών αρχών που ασχολούνται με το εταιρικό δίκαιο, των αρχών που είναι αρμόδιες για τις αγορές αξιογράφων, των ελεγκτών λογαριασμών και των οργάνων που τους εποπτεύουν.

³⁰ Η σύσταση αριθ. 19β), που συγκαταλέγεται στις «Σαράντα συστάσεις της FATF», καλεί τις χώρες να εξετάσουν τη σκοπιμότητα δημιουργίας μιας τέτοιας βάσης δεδομένων, η οποία να λειτουργεί υπό την ευθύνη εθνικών φορέων.

³¹ Το Μικτό Συμβούλιο (ΔΕΥ/Εκοφίν) εξέδωσε τον Οκτώβριο του 2000 συμπεράσματα για το θέμα των κινδύνων που αντιπροσωπεύουν τα χρηματοοικονομικά κέντρα διεθνούς ή εγχώριας δραστηριότητας και οι χρηματοοικονομικοί παράδεισοι από την άποψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

³² Σχετικά με το θέμα αυτό, βλ. την ανακοίνωση του Υπουργείου Οικονομικών (Treasury Department) των ΗΠΑ, της 19.11.2003, σύμφωνα με την οποία λαμβάνονταν μέτρα για την αποκοπή της Μυαμάρ από το χρηματοπιστωτικό σύστημα των ΗΠΑ, μέσω του χαρακτηρισμού της χώρας αυτής ως κέντρου ξεπλύματος χρήματος.

- Τα «υπόγεια» τραπεζικά συστήματα και άλλα εναλλακτικά συστήματα εμβασμάτων χρησιμοποιούνται συχνά από τρομοκράτες και άλλους κακοποιούς για τη διεθνή μεταφορά κεφαλαίων παράνομης προέλευσης, διότι τα συστήματα αυτά κατά κανόνα δεν αφήνουν ίχνη υπό μορφή εγγράφων. Για να διασφαλισθεί η επαρκής παρακολούθηση και, ανάλογα με την περίπτωση, η παρεμπόδιση της λειτουργίας τέτοιου είδους συστημάτων, επιβάλλεται να ενθαρρύνεται η ταχεία ανταλλαγή πληροφοριών, με βάση τα ατομικά δεδομένα εκάστης περίπτωσης, μεταξύ των αρχών που είναι επιφορτισμένες με την επιβολή του νόμου, των ΜΧΠ και των άλλων συναφών οργάνων. Τούτο εκτιμάται ότι με τη σειρά του προάγει την ανάληψη συντονισμένης δράσης μεταξύ ημεδαπών και αλλοδαπών αρχών, με στόχο την αποτροπή της χρήσης τέτοιων συστημάτων για τη μεταφορά κεφαλαίων παράνομης προέλευσης. Για τον σκοπό αυτό, η Επιτροπή στηρίζει και συμμετέχει στις προσπάθειες για την καθιέρωση συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης, με στόχο την προώθηση της ανταλλαγής πληροφοριών και την από κοινού ανάληψη δράσης για τη διατάραξη της λειτουργίας των παράνομων κυκλωμάτων διεθνούς μεταφοράς κεφαλαίων.
- **SUSTRANS:** Η Επιτροπή στηρίζει και παροτρύνει την Ευρωπαϊκή Ένωση να ενισχύσει τις προσπάθειες που καταβάλλει στον τομέα της πάταξης του ξεπλύματος χρήματος, με τη θέση σε εφαρμογή της μηχανοργανωμένης αξιολόγησης των «αναφορών για ύποπτες συναλλαγές που διαβιβάζονται στο Σύστημα Ανάλυσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης» (SUSTRANS), με βάση τη συστηματικότερη αποστολή απόρρητων οικονομικών πληροφοριών από τα κράτη μέλη.

Ο ιδιωτικός τομέας έχει καταβάλει αξιόλογες προσπάθειες στον τομέα της πάταξης του ξεπλύματος χρήματος, με σκοπό τη θέση σε εφαρμογή συστημάτων που να επιτρέπουν, μεταξύ άλλων, τον εντοπισμό ύποπτων συναλλαγών και τη γνωστοποίησή τους στις αρμόδιες αρχές. Ο δημόσιος τομέας καλείται τώρα να αναλάβει νέες πρωτοβουλίες ως απαραίτητο συμπλήρωμα. Η ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των συμπληρωματικών προσπαθειών του δημόσιου τομέα για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος θα μπορούσε με τη σειρά της να επιτρέψει την εξέταση της σκοπιμότητας επέκτασης των υποχρεώσεων που βαρύνουν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και ου μόνον σύμφωνα με τις οδηγίες περί ξεπλύματος χρήματος. Η επέκταση αυτή θα μπορούσε, επί παραδείγματι, να περιλαμβάνει τη διεύρυνση του ορισμού της έννοιας της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, ώστε αυτή να καλύπτει την περίπτωση κατά την οποία ένα πρόσωπο όφειλε να γνωρίζει ότι δεδομένο περιουσιακό στοιχείο είναι προϊόν εγκληματικής δραστηριότητας.

2.5. Μονάδες Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών (ΜΧΠ)

Συνεργασία και ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ ΜΧΠ

Οι οδηγίες σχετικά με το ξέπλυμα χρήματος ορίζουν ότι τα κράτη μέλη πρέπει να διορίσουν μια αρχή η οποία θα είναι αρμόδια για την παραλαβή των αναφορών περί ύποπτων συναλλαγών οι οποίες υποβάλλονται από τον χρηματοπιστωτικό κλάδο ή από άλλους εμπλεκόμενους που ασκούν ορισμένες άλλες δραστηριότητες ή επαγγέλματα. Οι αρχές αυτές καλούνται πλέον εν γένει «Μονάδες χρηματοοικονομικών πληροφοριών» (ΜΧΠ). Όλα τα κράτη μέλη προέβησαν στη συγκρότηση μονάδας χρηματοοικονομικών πληροφοριών στο έδαφός τους. Οι ΜΧΠ συγκεντρώνουν και αναλύουν τις πληροφορίες που λαμβάνονται κατ' εφαρμογή της οδηγίας. Οι πληροφορίες αυτές χρησιμοποιούνται για την καθοδήγηση των αρχών

δίωξης του οικονομικού εγκλήματος, με στόχο την αποκάλυψη της σχέσης μεταξύ ύποπτων χρηματοοικονομικών συναλλαγών και της υποκείμενης εγκληματικής δραστηριότητας.

Προς το παρόν, η συνεργασία και οι ανταλλαγές πληροφοριών μεταξύ των ΜΧΠ των κρατών μελών είναι συχνά χρονοβόρες και περιορισμένης έκτασης, ενώ οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται γι' αυτές κατά κανόνα δεν είναι μηχανοργανωμένες. Συγχρόνως, επειδή το ξέπλυμα χρήματος έχει σε πολλές περιπτώσεις διεθνή χαρακτήρα, οι προσπάθειες για την καταπολέμηση του φαινομένου αυτού θα μπορούσαν να ενισχυθούν κατά πολύ και να βελτιωθούν τα αποτελέσματα που αποφέρουν εάν μεγιστοποιείτο η αξιοποίηση των διαθέσιμων χρηματοοικονομικών πληροφοριών. Για να προαχθεί η ουσιαστική ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των ΜΧΠ των κρατών μελών, εξεδόθη, τον Οκτώβριο του 2000, απόφαση του Συμβουλίου³³, η οποία καλούσε τα κράτη μέλη να μεριμνούν για τη συνεργασία μεταξύ των ΜΧΠ με σκοπό τη συλλογή, την ανάλυση και τη διερεύνηση συναφών πληροφοριών, περιλαμβανομένης της ανταλλαγής πληροφοριών.

Η Επιτροπή, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο έχουν στο σύνολό τους επισημάνει την ανάγκη βελτίωσης της συνεργασίας μεταξύ των ΜΧΠ. Το Μικτό Συμβούλιο Εκοφίν/ΔΕΥ του Οκτωβρίου του 2001 κάλεσε την Επιτροπή να διερευνήσει τη δυνατότητα παροχής κοινοτικής χρηματοδότησης για την υλοποίηση σχεδίου στον συγκεκριμένο τομέα. Υπό την ηγεσία των Κάτω Χωρών, έχει επινοηθεί ένα δοκιμαστικό δίκτυο ηλεκτρονικών υπολογιστών, το οποίο προς το παρόν συνδέει μεταξύ τους επτά ΜΧΠ. Τα πρώτα αποτελέσματα του υπόψη σχεδίου, το οποίο καλείται «FIU-NET», μολονότι δεν είναι εντυπωσιακά, είναι παρόλα αυτά ενθαρρυντικά. Ωστόσο, είναι σαφές ότι ο πλήρης σχεδιασμός και η συγκρότηση ενός δικτύου που να λειτουργεί κατά τον βέλτιστο τρόπο και να συνδέει μεταξύ τους τις ΜΧΠ όλων των κρατών μελών θα απαιτήσουν επένδυση μεγάλου ύψους επί σειρά ετών.

Η Επιτροπή πιστεύει ότι το σχέδιο αυτό είναι όντως αξιόλογο κι εκτιμά ότι θα ενισχύσει σε μεγάλο βαθμό τις προσπάθειες της ΕΕ για την πάταξη του ξεπλύματος χρήματος. Αντιστοίχως, ήδη προτείνεται να συνάψει η Επιτροπή συμφωνία χρηματοδότησης υπό μορφή επιχορήγησης με το Υπουργείο Δικαιοσύνης των Κάτω Χωρών, έτσι ώστε να ξεκινήσει η χρηματοδότηση σχεδίου για την ανάπτυξη και θέση σε πλήρη λειτουργία ενός ηλεκτρονικού δικτύου το οποίο να συνδέει τις ΜΧΠ όλων των κρατών μελών, με σκοπό την επεξεργασία και ανταλλαγή χρηματοοικονομικών πληροφοριών.

Το FIU-NET θα επιτρέπει στις ΜΧΠ όλων των κρατών μελών να ανταλλάσσουν μεταξύ τους πληροφορίες χρηματοοικονομικού περιεχομένου διαμέσου αποκεντρωμένου ηλεκτρονικού δικτύου. Όλες οι ΜΧΠ ενδείκνυται να είναι συνδεδεμένες με το υπάρχον βασικό δοκιμαστικό δίκτυο (FIU-NET). Λόγω της στενής σχέσης με το δικό της έργο, η Ευρωπόλ προβλέπεται να έχει άμεση συμμετοχή στο υπόψη σχέδιο.

³³

Απόφαση του Συμβουλίου, της 17ης Οκτωβρίου 2000, σχετικά με τη θέσπιση ρυθμίσεων για τη συνεργασία μεταξύ των μονάδων χρηματοοικονομικών πληροφοριών των κρατών μελών όσον αφορά την ανταλλαγή πληροφοριών (2000/642/ΔΕΥ), ΕΕ L 271 της 24/10/2000, σελ. 4. Η απόφαση καλούσε επίσης τα κράτη μέλη να προβλέψουν και να καταλήξουν σε συμφωνία σχετικά με την καθιέρωση κατάλληλων και προστατευόμενων διαύλων επικοινωνίας μεταξύ των ΜΧΠ.

Στις 22 Δεκεμβρίου 2003, η Επιτροπή αποφάσισε επισήμως να παράσχει επιχορήγηση στο Υπουργείο Δικαιοσύνης των Κάτω Χωρών με σκοπό την ανάπτυξη του σχεδίου FIU-NET. Η σχετική συμφωνία χρηματοδότησης υπό μορφή επιχορήγησης μεταξύ της Επιτροπής και του Υπουργείου ήδη βρίσκεται στο στάδιο της οριστικοποίησης.

Πρέπει να σημειωθεί ότι ήδη βρίσκεται υπό συγκρότηση ένα παράλληλο δίκτυο ΜΧΠ μεταξύ των ΜΧΠ των υπό προσχώρηση χωρών, με χρηματοδότηση από το πρόγραμμα PHARE. Τα δύο δίκτυα σχεδιάζονται και αναπτύσσονται κατά τρόπον ώστε να είναι απολύτως συμβατά μεταξύ τους και να είναι ευχερής η συγχώνευσή τους εν ευθέτω χρόνω σε ενιαίο δίκτυο που να καλύπτει το σύνολο της ΕΕ.

2.6. Απάτη (εξαιρουμένης της απάτης σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων των Κοινοτήτων)

Τα μέσα πληρωμής πλην των μετρητών (κυρίως πληρωμές με πιστωτική ή χρεωστική κάρτα και πληρωμές με επιταγή) αντιπροσωπεύουν σημαντική πηγή παράνομων εσόδων για τις ομάδες οργανωμένου εγκλήματος, με τη μέθοδο της απάτης και της πλαστογραφίας. Το 2001 εξεδόθη απόφαση-πλαίσιο³⁴, με σκοπό να διασφαλισθεί ότι η απάτη και η πλαστογραφία που αφορούν τα μέσα πληρωμής πλην των μετρητών αντιμετωπίζονται ως ποινικά αδικήματα και υπόκεινται σε ουσιαστικές κυρώσεις.

Τον Φεβρουάριο του 2001, ως συμπλήρωμα στην απόφαση-πλαίσιο, η Επιτροπή εξέδωσε σχέδιο δράσης τριετούς διάρκειας για την πρόληψη της απάτης και της πλαστογραφίας όσον αφορά τα μέσα πληρωμής πλην των μετρητών³⁵. Το εν λόγω σχέδιο δράσης αποβλέπει στο να προαγάγει μια συνεκτικότερη προσέγγιση όσον αφορά την πρόληψη στον συγκεκριμένο τομέα. Βασίζεται στη στενή συνεργασία μεταξύ των συναφών κρατικών αρχών και οντοτήτων του ιδιωτικού τομέα και συμπεριλαμβάνει ολοκληρωμένη δέσμη μέτρων μη νομοθετικού χαρακτήρα με σκοπό την ευαισθητοποίηση, την ανταλλαγή εμπειριών και πληροφοριών, την επαγγελματική κατάρτιση και την επεξεργασία και ανταλλαγή εκπαιδευτικού υλικού³⁶. Το σχέδιο δράσης επικροτήθηκε εντόνως από ενδιαφερόμενους παράγοντες του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα.

Η Επιτροπή πρόκειται να εκδώσει το 2004 έκθεση για την πρόοδο που επιτυγχάνεται χάρη στην εφαρμογή του σχεδίου δράσης και να προτείνει περαιτέρω πρωτοβουλίες. Προτεραιότητα θα αποδίδεται και μελλοντικώς στον τομέα της ασφάλειας των προϊόντων και συστημάτων πληρωμής, στην αποτελεσματική ανταλλαγή πληροφοριών και στην ενίσχυση της συνεργασίας τόσο μεταξύ των αρμόδιων

³⁴ Απόφαση-πλαίσιο του Συμβουλίου, της 28ης Μαΐου 2001, για την καταπολέμηση της απάτης και της πλαστογραφίας που αφορούν τα μέσα πληρωμής πλην των μετρητών, (2001/413/ΔΕΥ), ΕΕ L 149 της 02/06/2001, σελ. 1. Η απόφαση-πλαίσιο καλύπτει την κλοπή, την πλαστογράφηση ή παραποίηση, την αποδοχή ή κτήση και δόλια χρήση πραγματικών ή πλαστών μέσων πληρωμής. Καλύπτεται επίσης η παράνομη χρήση υπολογιστή με σκοπό την εξασφάλιση οικονομικού οφέλους. Η απόφαση-πλαίσιο προβλέπει επίσης ότι τα κράτη μέλη συνεργάζονται και ανταλλάσσουν πληροφορίες μεταξύ τους με σκοπό την αντιμετώπιση των αδικημάτων αυτής της κατηγορίας.

³⁵ Πρόληψη της απάτης και της πλαστογραφίας όσον αφορά τα μέσα πληρωμής πλην των μετρητών, 9.2.2001, COM (2001) 11 Τελικό.

³⁶ Περισσότερες πληροφορίες για το σύνολο των μέτρων του σχεδίου δράσης 2001-2003 και για την εφαρμογή τους είναι διαθέσιμες στον δικτυακό τόπο http://europa.eu.int/comm/internal_market/payments/fraud/index_en.htm

κρατικών αρχών όσο και μεταξύ αυτών των τελευταίων και του ιδιωτικού τομέα. Είναι απαραίτητο να αποσαφηνισθεί σε μεγαλύτερο βαθμό η υφιστάμενη κοινοτική νομοθεσία περί προστασίας δεδομένων αναφορικά με το έργο της πρόληψης της απάτης, ούτως ώστε να είναι δυνατή η ευρύτερη διασυννοριακή ανταλλαγή πληροφοριών. Ακόμη, θα συνεχισθεί η απόδοση προτεραιότητας στην ενσωμάτωση των υπό προσχώρηση χωρών στους μηχανισμούς της ΕΕ για την πρόληψη της απάτης και στην ενίσχυση των σχέσεων με κρατικές αρχές τρίτων χωρών. Πέραν αυτού, αντικείμενο μελέτης θα αποτελέσουν οι αναδυόμενες απειλές. Παραδείγματος χάρι, τον Φεβρουάριο του 2004 διοργανώθηκε εργαστήριο στο πλαίσιο του «Κοινοτικού φόρουμ για την πρόληψη του οργανωμένου εγκλήματος» με αντικείμενο την υποκλοπή ταυτότητας, δηλαδή την ανεπίτρεπτη χρήση της ταυτότητας ενός ατόμου ως προπετάσματος για την τέλεση αξιόποινων πράξεων.

Η αποτελεσματική καταπολέμηση της απάτης προϋποθέτει την ενίσχυση της συνεργασίας σε όλα τα επίπεδα. Επιβάλλεται να τεθούν σε πλήρη εφαρμογή συστήματα που να διασφαλίζουν την έγκαιρη και κατάλληλη ανταλλαγή δεδομένων μεταξύ των ενδιαφερομένων φορέων. **Διαμέσου του «Κοινοτικού φόρουμ για την πρόληψη του οργανωμένου εγκλήματος» και άλλων ομάδων³⁷, η Επιτροπή πρόκειται να διερευνήσει τα περιθώρια θέσπισης και το πιθανό περιεχόμενο σαφών κατευθυντήριων γραμμών για το πώς θα μπορούσε να υπάρξει συνεργασία μεταξύ δημόσιων και ιδιωτικών φορέων με σκοπό την αποτελεσματικότερη πάταξη της απάτης. Η έλλειψη εναρμονισμένων νομοθετικών διατάξεων για την καταπολέμηση της απάτης δυσχεραίνει σε μεγάλο βαθμό την αστυνομική και δικαστική συνεργασία στον συγκεκριμένο τομέα.**

2.7. Προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Κοινότητας

Οι ίδιοι πόροι της Κοινότητας υφίστανται τεράστιες απώλειες εξαιτίας της απάτης, η οποία προσπορίζει στους κακοποιούς έσοδα χαμηλού κινδύνου, ενώ οι ποινές που προβλέπονται σε περίπτωση καταδίκης είναι κατά κανόνα ελαφρές.

Σύμφωνα με το άρθρο 280 της συνθήκης ΕΚ, η Κοινότητα και τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για την καταπολέμηση της απάτης που στρέφεται κατά των οικονομικών συμφερόντων της Κοινότητας. Όπως και στην περίπτωση της σύμβασης του 1995 για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (που ετέθη σε ισχύ στις 17 Οκτωβρίου 2002), το δεύτερο πρωτόκολλο της εν λόγω σύμβασης³⁸ ορίζει ότι τα κράτη μέλη λαμβάνουν μέτρα και ανταλλάσσουν πληροφορίες με την Επιτροπή ώστε να εξασφαλίσουν ότι τα νομικά πρόσωπα δύνανται να υπέχουν ευθύνη για απάτη, ενεργητική δωροδοκία και νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Το εν λόγω δεύτερο πρωτόκολλο δεν έχει τεθεί ακόμη σε ισχύ, και τα δύο κράτη μέλη που δεν το έχουν κυρώσει ακόμη πρέπει να επισπεύσουν τις προσπάθειες που καταβάλλουν για την κύρωσή του, έτσι ώστε να διασφαλισθεί η αποτελεσματικότερη καταπολέμηση των φαινομένων απάτης που στρέφονται κατά των οικονομικών συμφερόντων της Κοινότητας.

³⁷ Ένα παράδειγμα αποτελεί η «Ομάδα κοινοτικών εμπειρογνομόνων για την πρόληψη της απάτης όσον αφορά τα μέσα πληρωμής πλην των μετρητών».

³⁸ Δεύτερο πρωτόκολλο της σύμβασης σχετικά με την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων το οποίο καταρτίζεται βάσει του άρθρου Κ.3 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, ΕΕ C 221 της 19/07/1997, σελ. 12.

Η «Ευρωπαϊκή υπηρεσία για την καταπολέμηση της απάτης» (OLAF) διαδραματίζει βασικό ρόλο διερεύνησης ή/και συντονισμού σε όλους τους τομείς που σχετίζονται με την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Κοινότητας. Οι προσπάθειες για την ανίχνευση και την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων που είναι προϊόν απάτης σε βάρος της ΕΚ αποτελούν σημαντικό στοιχείο της προστασίας των οικονομικών συμφερόντων της Κοινότητας. Η αναβάθμιση της συνεργασίας και της ανταλλαγής πληροφοριών με τις ΜΧΠ πρόκειται να έχει σοβαρό αντίκτυπο για το έργο της OLAF στον συγκεκριμένο τομέα.

Η συντονισμένη αμοιβαία διοικητική συνδρομή και ανταλλαγή πληροφοριών συνιστούν σημαντικά στοιχεία της προσπάθειας για την καταπολέμηση της απάτης. Η Επιτροπή καταρτίζει ήδη πρωτοβουλία για την αμοιβαία διοικητική συνδρομή με σκοπό την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Κοινότητας από την απάτη και άλλες παράνομες δραστηριότητες. Η πρωτοβουλία αυτή καλύπτει τους τομείς της κάθετης ή/και οριζόντιας διοικητικής συνδρομής και ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με την απάτη που αφορά τον ΦΠΑ, τη νομιμοποίηση εσόδων που είναι προϊόν απάτης σε βάρος της ΕΚ, την απάτη που σχετίζεται με τα διαρθρωτικά ταμεία και άλλες μορφές απάτης που δεν καλύπτονται ακόμη από διατάξεις της παράγωγης κοινοτικής νομοθεσίας.

Στο πεδίο του οικονομικού εγκλήματος, η πρωτοβουλία στοχεύει στην αξιοποίηση των πληροφοριών που συγκεντρώνονται χάρη στους μηχανισμούς πάταξης του ξεπλύματος χρήματος κατ' εφαρμογή των νομικών μέσων που προβλέπει ο πρώτος και ο τρίτος πυλώνας για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Κοινότητας. Τούτο περιλαμβάνει, ειδικότερα, τον εντοπισμό περιπτώσεων απάτης σε βάρος της ΕΚ με τη χρήση πληροφοριών για ύποπτες χρηματοοικονομικές συναλλαγές. Εξάλλου, η **απάτη που αφορά τον ΦΠΑ** αποτελεί μεγάλη πηγή ανησυχίας για τα κράτη μέλη και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Ο ΦΠΑ αποτελεί σε ορισμένα κράτη μέλη τη σημαντικότερη πηγή φορολογικών εσόδων, ενώ οι ίδιοι πόροι που αποδίδονται από τα κράτη μέλη με βάση τον ΦΠΑ αντιστοιχούν σε ποσοστό έως 25% του κοινοτικού προϋπολογισμού. Εκτός από την απώλεια εσόδων, η συγκεκριμένη μορφή απάτης έχει δυσμενείς συνέπειες για τις νόμιμες συναλλαγές σε ορισμένους κλάδους της οικονομίας και δυσχεραίνει τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.

Κατά συνέπεια, η Επιτροπή υπέβαλε τον Ιούνιο του 2001 πρόταση³⁹ για την έκδοση νέου κανονισμού με στόχο την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των φορολογικών αρχών των κρατών μελών για την καταπολέμηση της απάτης στον τομέα του ΦΠΑ. Το Συμβούλιο ενέκρινε την πρόταση αυτή στις 8 Οκτωβρίου 2003, και πράγματι τέθηκε σε ισχύ, την 1η Ιανουαρίου 2004, ένας νέος κανονισμός⁴⁰ (αριθ. 1798/2003) για τη διοικητική συνεργασία στον τομέα του φόρου προστιθέμενης αξίας. Με τον εν λόγω κανονισμό βελτιώθηκε σε σημαντικό βαθμό το νομικό πλαίσιο που διέπει τη διοικητική συνεργασία. Ως εκ τούτου, ο κανονισμός μπορεί να θεωρείται ως ένα σπουδαίο εργαλείο για την καταπολέμηση της απάτης στον τομέα του ΦΠΑ.

Μολονότι ο νέος κανονισμός περί διοικητικής συνεργασίας αποτελούσε προϋπόθεση για τη βελτίωση της συνεργασίας των κρατών μελών με σκοπό την καταπολέμηση της απάτης στον τομέα του ΦΠΑ, ήταν συγχρόνως απαραίτητο να συνοδευθεί η

³⁹ COM (2001) 294 Τελικό της 18.6.2001.

⁴⁰ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1798/2003 του Συμβουλίου.

νομοθετική αυτή πρωτοβουλία από συγκεκριμένα μέτρα που να ενισχύουν τη συνεργασία μεταξύ των φορολογικών υπηρεσιών και των στελεχών τους. Για τον σκοπό αυτό θεσπίστηκε από το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο το πρόγραμμα Fiscalis 2003-2007, με στόχο την ενίσχυση της τρέχουσας συνεργασίας μεταξύ κρατικών υπαλλήλων.

Εκ παραλλήλου, η Επιτροπή, από κοινού με τα κράτη μέλη, διεξήγαγε διεξοδική έρευνα για την απάτη στον τομέα του ΦΠΑ κατά τις ενδοκοινοτικές συναλλαγές και κατέγραψε τα διάφορα μέτρα που έχουν ληφθεί σε εθνικό επίπεδο και τα οποία έχουν αποφέρει τα καλύτερα αποτελέσματα όσον αφορά την καταπολέμηση της «απάτης με τη μέθοδο του ανύπαρκτου συναλλασσόμενου». Εν τω μεταξύ, αρκετά κράτη μέλη προσαρμόζουν ήδη τα εθνικά τους συστήματα ελέγχου με βάση τις προαναφερθείσες «βέλτιστες πρακτικές», ούτως ώστε να προλαμβάνουν και να καταστέλλουν τη συγκεκριμένη μορφή απάτης.

Η νομοθετική πρωτοβουλία της Επιτροπής για την έκδοση κανονισμού με αντικείμενο την αμοιβαία διοικητική συνδρομή και ανταλλαγή πληροφοριών θα προβλέπει λεπτομερέστερη νομική βάση για τον εντελώς απαραίτητο συντονιστικό ρόλο που καλείται να διαδραματίσει η Επιτροπή (OLAF) στον τομέα της διασυνοριακής απάτης που σχετίζεται με τον ΦΠΑ. Η εν λόγω πρωτοβουλία είναι συμπληρωματική σε σχέση με την υπάρχουσα νομοθεσία, ιδίως δε σε σχέση με τον κανονισμό 515/97 περί της αμοιβαίας συνδρομής επί τελωνειακών και γεωργικών θεμάτων και τον κανονισμό 1798/2003 σχετικά με τη διοικητική συνεργασία για την καταπολέμηση της απάτης στον τομέα του φόρου προστιθεμένης αξίας.

Πάντως, επιπλέον των προσφάτων επιτευγμάτων στον υπό εξέταση τομέα, είναι **αναγκαίο να διερευνηθεί η σκοπιμότητα επεξεργασίας μιας κοινής και σφαιρικής κοινοτικής αντίληψης για τη φορολογική απάτη, καθώς και εναρμόνισης των σχετικών ποινικών κυρώσεων. Η Επιτροπή προτίθεται να δρομολογήσει την εκπόνηση συγκριτικής μελέτης με αντικείμενο τους διάφορους ορισμούς που ισχύουν για τη φορολογική απάτη και τις ποινικές τους συνέπειες. Η ενίσχυση της συνεργασίας, ιδίως μεταξύ των κρατών μελών, της Επιτροπής (OLAF), της Eurojust και, πιθανόν, της Ευρωπόλ, και η εντονότερη αξιοποίηση των μηχανισμών συντονισμού που υπάρχουν ήδη σε επίπεδο OLAF και στο πλαίσιο της Eurojust είναι αναγκαίες και προϋποθέτουν τη διάθεση επαρκών πόρων, προκειμένου να βελτιστοποιηθούν οι δυνατότητες για μια αποτελεσματικότερη εταιρική σχέση⁴¹.**

Τέλος, η καθιέρωση ανεξάρτητης ευρωπαϊκής εισαγγελικής αρχής, αρμόδιας για τον εντοπισμό και την ποινική δίωξη των αδικημάτων που στρέφονται κατά των οικονομικών συμφερόντων της Κοινότητας, θα ενίσχυε τις προσπάθειες για την καταπολέμηση του οργανωμένου οικονομικού εγκλήματος.

2.8. Η προστασία του ευρώ

Η καθιέρωση του ευρώ δημιούργησε την ανάγκη για στενότερη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ και για τη θέσπιση κοινών κανόνων και διαδικασιών. Πέραν αυτού, κατέστησε αναγκαία τη λήψη ειδικών μέτρων για την αποτροπή της

⁴¹ Βλ. τη Δήλωση αριθ. 2 σχετικά με την απόφαση του Συμβουλίου για την επέκταση των αρμοδιοτήτων της Ευρωπόλ και στις σοβαρές μορφές διεθνούς εγκληματικότητας του παραρτήματος της σύμβασης Ευρωπόλ (2001/C 362/02).

παραχάραξης και κιβδηλείας. Στα μέτρα αυτά περιλαμβάνεται κανονισμός για τον καθορισμό συγκεκριμένων μέτρων για την προστασία του ευρώ⁴², καθώς επίσης μια απόφαση-πλαίσιο περί ποινικών κυρώσεων⁴³. Το Συμβούλιο επεξέτεινε επίσης τις αρμοδιότητες της Ευρωπόλ, ούτως ώστε αυτή να μπορεί να επιληφθεί της παραχάραξης χρήματος⁴⁴, και ανέθεσε στην Επιτροπή τον συντονισμό της επαγγελματικής κατάρτισης και της τεχνικής συνδρομής, με την έκδοση απόφασης για την καθιέρωση ειδικού προγράμματος χρηματοδότησης⁴⁵.

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα («ΕΚΤ») έχει δημιουργήσει και φροντίζει για τη λειτουργία της βάσης δεδομένων για την παραχάραξη CMS⁴⁶ και αναλύει νέους τύπους παραχαγαγμένων τραπεζογραμμάτων. Η Ευρωπόλ είναι υπεύθυνη για τη διαβίβαση και την ανάλυση των σχετικών πληροφοριών κι έχει συγκροτήσει βάση δεδομένων, που περιλαμβάνει και δεδομένα ποινικής φύσεως, η οποία μπορεί να χρησιμοποιείται από τις αρχές που ασχολούνται με την επιβολή του νόμου· επιπλέον, ήδη ενισχύει τον ρόλο που επιτελεί στον συγκεκριμένο τομέα. Η Επιτροπή (OLAF) παρακολουθεί την εφαρμογή της νομοθεσίας και επεξεργάζεται νομοθετικές πρωτοβουλίες, φροντίζει για τη λειτουργία του προγράμματος επαγγελματικής κατάρτισης και τεχνικής συνδρομής «Περικλής» και αναλύει τους νέους τύπους παραχαγαγμένων κερμάτων του ευρώ.

Όλα τα κράτη μέλη έχουν εφαρμόσει την κοινοτική νομοθεσία περί ποινικών κυρώσεων⁴⁷. Έχουν συγκροτήσει «εθνικές κεντρικές υπηρεσίες» για την προστασία από την παραχάραξη κι έχουν διορίσει τους φορείς που θα είναι υπεύθυνοι για την τεχνική ανάλυση των παραχαγαγμένων κερμάτων ή τραπεζογραμμάτων. Ακόμη, έχουν θεσπίσει νομοθεσία βάσει της οποίας τα πιστωτικά ιδρύματα υποχρεούνται να αποσύρουν από την κυκλοφορία και να παραδίδουν τα τυχόν παραχαγαγμένα κέρματα και τραπεζογραμμάτια στις αρμόδιες αρχές. Τέλος, υπό το συντονισμό της Επιτροπής, τα κράτη μέλη υλοποιούν ενέργειες στους τομείς της επαγγελματικής κατάρτισης και της τεχνικής συνδρομής με σκοπό την προστασία του ευρώ.

Η αυξημένη χρήση σύγχρονου ψηφιακού εξοπλισμού, η οποία επιτρέπει τη σχετικά ευχερή αναπαραγωγή τραπεζογραμμάτων, προβληματίζει ήδη την ΕΚΤ και την Επιτροπή. Εξετάζεται η σκοπιμότητα θέσπισης κοινοτικής νομοθεσίας σχετικά με τη χρήση ειδικών χαρακτηριστικών τα οποία να είναι αναγνώσιμα από μηχανήματα και να μπορούν να ενσωματώνονται στα

⁴² Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1338/2001 του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 2001, σχετικά με τον καθορισμό των αναγκαίων μέτρων για την προστασία του ευρώ από την παραχάραξη και την κιβδηλεία, ΕΕ L 181 της 4.7.2001 σελ. 6.

⁴³ Απόφαση-Πλαίσιο του Συμβουλίου, της 29ης Μαΐου 2000, για ενίσχυση της προστασίας από την παραχάραξη εν όψει της εισαγωγής του ευρώ με την επιβολή ποινών και άλλων κυρώσεων (2000/383/ΔΕΥ), ΕΕ L 140 της 14/6/2000, σελ. 1.

⁴⁴ Απόφαση του Συμβουλίου της 29ης Απριλίου 1999 με την οποία επεκτείνεται η εντολή στην Europol να ασχοληθεί με την παραχάραξη και τη νοθεία μέσω πληρωμής (1999/C 149/02), ΕΕ C 149 της 28.5.1999, σελ. 16.

⁴⁵ Απόφαση του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2001, για τη θέσπιση προγράμματος δράσης στον τομέα των ανταλλαγών, της συνδρομής και της κατάρτισης για την προστασία του ευρώ από την παραχάραξη και την κιβδηλεία (πρόγραμμα "Perikles") (2001/923/ΕΚ), ΕΕ L 339 της 21.12.2001, σελ. 50.

⁴⁶ «Σύστημα παρακολούθησης της παραχάραξης» (Counterfeit Monitoring System).

⁴⁷ Εκθέσεις της Επιτροπής με βάση το άρθρο 11 της απόφασης-πλαισίου του Συμβουλίου, της 29^{ης} Μαΐου 2000, για την ενίσχυση της προστασίας από την παραχάραξη ενόψει της εισαγωγής του ευρώ με την επιβολή ποινών και άλλων κυρώσεων, COM (2001) 771 Τελικό της 13^{ης} Δεκεμβρίου 2001 και COM (2003) 532 Τελικό της 3^{ης} Σεπτεμβρίου 2003.

τραπεζογραμμάτια του ευρώ⁴⁸. Τέλος, ήδη μελετώνται κατάλληλες κοινές μέθοδοι για την ανίχνευση παραχαραγμένων τραπεζογραμμάτων και κερμάτων από τα πιστωτικά και τα λοιπά συναφή ιδρύματα.

3. ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΜΕΣΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σκοπεύει να επεξεργασθεί και να αναβαθμίσει μια σειρά οριζόντιων μέτρων για την πρόληψη και την καταστολή του οργανωμένου εγκλήματος εν γένει, τα οποία όμως παρουσιάζουν χρησιμότητα και για την καταπολέμηση του οργανωμένου οικονομικού εγκλήματος.

3.1. Διαφάνεια ορισμένων νομικών οντοτήτων

Υφίσταται γενική ανάγκη για την ενίσχυση των προτύπων διαφάνειας και ακεραιότητας που ισχύουν για τις δημόσιες διοικήσεις και για τις οντότητες του ιδιωτικού τομέα με σκοπό την πρόληψη και αποθάρρυνση του εν γένει οικονομικού εγκλήματος, πράγμα που συμβάλλει στην αποτελεσματικότερη ανίχνευση του οργανωμένου οικονομικού εγκλήματος. Η FATF έχει υπογραμμίσει την ανάγκη να καταστεί ευχερέστερη η πρόσβαση στα στοιχεία που αφορούν το ποιος καρπούται τα οφέλη και ασκεί τον έλεγχο επί νομικών προσώπων, ενώ ιδιαίτερη προσοχή απαιτεί το θέμα των μετοχών και εμπιστευμάτων στον κομιστή⁴⁹. Η ανάγκη μεγαλύτερης διαφάνειας όσον αφορά το ποιος καρπούται τα οφέλη από την εκμετάλλευση ενός νομικού προσώπου αναγνωριζόταν επίσης στα Συμπεράσματα του Τάμπερε (Οκτώβριος 1999)⁵⁰.

Έκθεση που εκπονήθηκε για λογαριασμό της Επιτροπής⁵¹ κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η έλλειψη διαφάνειας όσον αφορά, ιδίως, την εξακρίβωση της ταυτότητας του «επικαρπωτή», η χρησιμοποίηση εμπιστευμάτων ή ανάλογων μεθοδεύσεων και η χρήση προσώπων με εικονικές ιδιότητες συνιστούν εμπόδια για τη διεθνή συνεργασία με σκοπό την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος. Οι συστάσεις αριθ. 33 και 34, που περιλαμβάνονται στις «Σαράντα συστάσεις της FATF», υπογραμμίζουν ομοίως τον κίνδυνο κατάχρησης των μετοχών και εμπιστευμάτων στον κομιστή με σκοπό τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

⁴⁸ Η εν λόγω ευρωπαϊκή νομοθεσία θα προέβλεπε ότι όλοι οι εδρεύοντες στην ΕΕ κατασκευαστές ή εισαγωγείς εκτυπωτών, μηχανημάτων σάρωσης και λογισμικού επεξεργασίας εικόνας υποχρεούνται να ενσωματώνουν στα προϊόντα τους κατάλληλους ανιχνευτές. Για τον σκοπό αυτό θα μπορούσε να χρησιμεύσει ως βάση το «Σύστημα αποτροπής της παραχάραξης» («Counterfeit Deterrence System» ή CDS), που έχει αναπτυχθεί από την ΕΚΤ και άλλες κεντρικές τράπεζες.

⁴⁹ Βλ. ιδίως τις συστάσεις αριθ. 33 και 34, που περιλαμβάνονται στις «Σαράντα συστάσεις της FATF».

⁵⁰ Το συμπέρασμα αριθ. 54 ορίζει τα εξής: «Λαμβάνοντας δεόντως υπόψη τις ανάγκες προστασίας των δεδομένων, θα πρέπει να βελτιωθεί η διαφάνεια των χρηματοοικονομικών συναλλαγών και της κυριότητας εταιρικών οντοτήτων [...]».

⁵¹ Μελέτη για τις κανονιστικές ρυθμίσεις και την εφαρμογή τους στα κράτη μέλη της ΕΕ που παρεμποδίζουν τη διεθνή συνεργασία για την πάταξη του ξεπλύματος χρήματος («Study of the Regulation and its Implementation in the EU Member States that obstructs anti-money laundering international Co-operation»), Transcrime Research Institute, τελική έκθεση εκδοθείσα τον Οκτώβριο του 2001. Είναι διαθέσιμη στον δικτυακό τόπο <http://www.transcrime.unitn.it>.

Η «υπόθεση Parmalat» και άλλα σκάνδαλα έφεραν στο φως πλήθος αστοχιών. Η Επιτροπή ήδη εφαρμόζει το πρόγραμμα που έχει καταρτίσει για την εταιρική διακυβέρνηση και το εταιρικό δίκαιο και το οποίο κατατείνει στη διευθέτηση μιας σειράς θεμάτων ως προς τα οποία έχουν διαπιστωθεί αδυναμίες. Η Επιτροπή ενέκρινε, προσφάτως, πρόταση οδηγίας για την αναθεώρηση της 8ης οδηγίας για το εταιρικό δίκαιο, η οποία αναφέρεται στις απαιτήσεις για τους ελέγχους από ορκωτούς ελεγκτές. Ρυθμίζονται ορισμένα θέματα, όπως αυτό της εποπτείας των ελεγκτών, με την ανάθεσή της σε ανεξάρτητα εποπτικά όργανα. Στα ζητήματα που εξετάζονται περιλαμβάνονται: η πλήρης ευθύνη των ελεγκτών επιχειρηματικών ομίλων για τους ενοποιημένους λογαριασμούς των εισηγμένων εταιρειών· η ανάγκη θεσμοθέτησης λειτουργικών και ισχυρών ανεξάρτητων επιτροπών λογιστικού ελέγχου στο σύνολο των εισηγμένων εταιρειών· η ενίσχυση των ρυθμίσεις που προβλέπουν κυρώσεις και το κατά πόσον είναι σκόπιμο να ενισχυθεί η συνεργασία σε ευρωπαϊκό επίπεδο όλων των εποπτικών οργάνων. Περιλαμβάνεται μεθοδολογία για την ανάπτυξη συνεργασίας με τις ρυθμιστικές αρχές τρίτων χωρών.

Εξάλλου, πρέπει να επιταχυνθούν οι εργασίες σχετικά με τον ρόλο των διευθυντικών στελεχών που ασκούν μη εκτελεστικά ή εποπτικά καθήκοντα, σχετικά με την πρόβλεψη ότι τα διευθυντικά στελέχη στο σύνολό τους φέρουν συλλογική ευθύνη για τους λογαριασμούς της εταιρείας και σχετικά με τη διασφάλιση πλήρους ενημέρωσης και διαφάνειας όσον αφορά τη δομή του εκάστοτε ομίλου και τις σχέσεις στο εσωτερικό του. Προκειμένου για τη χρήση φορολογικών παραδείσων και σχημάτων εξυπηρέτησης ειδικών σκοπών, συνεχίζεται ο προβληματισμός γύρω από το κατά πόσον οι ιδιάζουσες πράξεις αυτής της μορφής είναι σκόπιμο να καταχωρούνται στους εταιρικούς λογαριασμούς, να εξηγείται ο σκοπός τους και να είναι υπεύθυνος ο ελεγκτής του ομίλου για την επαλήθευση του ότι η περιγραφή ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα.

Η ανάγκη για μεγαλύτερη διαφάνεια προκειμένου να αποτρέπεται η διάβρωση του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα από το οργανωμένο έγκλημα επισημαινόταν επίσης στη «Στρατηγική της Χιλιετίας»⁵². Η Επιτροπή χρηματοδότησε προσφάτως την εκπόνηση μελέτης⁵³ στην οποία αναλύονται τα μέτρα που έχουν λάβει τα κράτη μέλη με σκοπό την πρόληψη της διείσδυσης οργανωμένων κακοποιών και τρομοκρατικών ομάδων σε νομικές οντότητες. Λεπτομερέστερη εξέταση των πορισμάτων της μελέτης παρατίθεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και άλλων σοβαρών μορφών εγκληματικότητας⁵⁴.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι η βελτίωση των κανόνων περί διαφάνειας θα μπορούσε μεν να συμβάλει στην πάταξη του οργανωμένου οικονομικού εγκλήματος, αλλά ότι η επεξεργασία των εν λόγω κανόνων επιβάλλεται να γίνει σε στενή συνεργασία με εκπροσώπους του μη κυβερνητικού τομέα. Η αύξηση της διαφάνειας στον τομέα των επιχειρήσεων ενδέχεται να ασκήσει επίδραση στην

⁵² Πρόληψη και έλεγχος του οργανωμένου εγκλήματος: Στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αρχή της νέας χιλιετίας, 2000/C 124/01. Βλ. ιδίως τη σύσταση αριθ. 3.

⁵³ Συγκριτική μελέτη για τα μέτρα που έχουν λάβει τα κράτη μέλη με σκοπό την πρόληψη της διείσδυσης οργανωμένων εγκληματιών και τρομοκρατικών ομάδων σε νομικές οντότητες – Institute of Advanced Legal Studies, Σεπτέμβριος 2003.

⁵⁴ Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με ορισμένες δράσεις που πρέπει να αναληφθούν στον τομέα της καταπολέμησης της τρομοκρατίας και άλλων σοβαρών μορφών εγκληματικότητας, κυρίως με σκοπό τη βελτίωση των ανταλλαγών πληροφοριών, η οποία εκδόθηκε από την Επιτροπή στις 29.3.2004 – COM(2004) 221.

αποτελεσματικότητα και τα οικονομικά κόστη, επί παραδείγματι εάν καταστεί υποχρεωτικός ο διεξοδικότερος έλεγχος της ταυτότητας των διευθυντικών στελεχών ή των μετόχων. Μετά το έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής σχετικά με τη διαφάνεια των νομικών οντοτήτων⁵⁵, η Επιτροπή εισηγείται τη διενέργεια αναλύσεων κόστους-ωφέλειας σε σχέση με την ενίσχυση των μέτρων διαφάνειας, με σκοπό την πάταξη του οργανωμένου οικονομικού εγκλήματος.

Επιπροσθέτως, η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι η αναβάθμιση της διαφάνειας και της ανταλλαγής πληροφοριών δεν θα ήταν απλώς χρήσιμη για την καταπολέμηση του οργανωμένου οικονομικού εγκλήματος, αλλά μπορεί επίσης να επιτελέσει ζωτικό ρόλο και σε άλλους τομείς κοινοτικού ενδιαφέροντος. Είναι σκόπιμο να διερευνηθούν νέες μέθοδοι για την πρόληψη και την καταστολή των αθέμιτων οικονομικών πρακτικών, με ιδιαίτερη έμφαση, μεταξύ άλλων, στη χρήση από τις επιχειρήσεις ορισμένων περίπλοκων και θολών μορφωμάτων (π.χ. ορισμένων παραγώγων), θυγατρικών και άλλων σχημάτων ειδικών σκοπών, με στόχο την άσκηση και απόκρυψη αθέμιτων πρακτικών στον χρηματοοικονομικό και φορολογικό τομέα. Ένας από τους στόχους θα μπορούσε να είναι η διατύπωση σύστασης για την υιοθέτηση ολοκληρωμένης και συνεκτικής προσέγγισης σε επίπεδο ΕΕ για την αντιμετώπιση των εν λόγω αθέμιτων πρακτικών.

3.2. Συνεργασία μεταξύ του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα

Η συνεργασία σε επίπεδο ολόκληρης της ΕΕ μεταξύ, αφενός, του χρηματοπιστωτικού και άλλων τομέων που άπτονται της επιχειρηματικής δραστηριότητας και, αφετέρου, των αρχών που είναι επιφορτισμένες με την επιβολή του νόμου ενδείκνυται να επιτελέσει σημαντικό ρόλο για την πρόληψη και την ανίχνευση κρουσμάτων πλουσίματος χρήματος κι άλλων μορφών οικονομικού εγκλήματος. Με τον τρόπο αυτό θα μπορούσε να διευκολυνθεί η καταγραφή των βέλτιστων επιχειρηματικών πρακτικών, να ενθαρρυνθεί η αλληλογονιμοποίηση ιδεών και να προαχθεί η ενίσχυση των εσωτερικών ελέγχων στο σύνολο του οικείου κλάδου. Εκτιμάται ότι ένας σημαντικός όγκος οργανωμένου οικονομικού εγκλήματος δεν καταγγέλλεται καν. Η προώθηση της στενότερης συνεργασίας μεταξύ της αστυνομίας (ή άλλων σωμάτων που επιβάλλουν τον νόμο) και του ιδιωτικού τομέα θα μπορούσε να συμβάλει στην πιο εκτεταμένη κατάδοση του οικονομικού εγκλήματος.

Σε ό,τι αφορά το ξέπλυμα χρήματος, εκτιμάται ότι η ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των αρχών που ασχολούνται με την επιβολή του νόμου, της εκτελεστικής εξουσίας και του χρηματοπιστωτικού και άλλων τομέων που άπτονται της επιχειρηματικής δραστηριότητας θα προωθούσε τον **εντοπισμό και εξάλειψη των τρωτών σημείων** που υπάρχουν στο εσωτερικό των χρηματοπιστωτικών συστημάτων και τα οποία επιδιώκουν να εκμεταλλευθούν τα κυκλώματα του οργανωμένου εγκλήματος⁵⁶.

⁵⁵ Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής σχετικά με τη διαφάνεια των νομικών οντοτήτων και τα μέτρα αύξησης της διαφάνειας στον τραπεζικό/χρηματοπιστωτικό τομέα στο πλαίσιο της δράσης για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, Βρυξέλλες, 16.10.2001, SEC (2001) 1645.

⁵⁶ Τον Ιούλιο του 2003, το Υπουργείο για την Ασφάλεια της Πατρίδας (Department of Homeland Security) των ΗΠΑ εξήγγειλε ένα νέο πρόγραμμα για τη θέση στη διάθεση του ιδιωτικού τομέα στοιχείων σχετικά με τα χόσματα ασφαλείας και τα τρωτά σημεία του χρηματοπιστωτικού συστήματος

Η Επιτροπή σκοπεύει να προωθήσει την ανάπτυξη συνεργασίας μεταξύ του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα διαμέσου του «Κοινοτικού φόρουμ για την πρόληψη του οργανωμένου εγκλήματος», αλλά και με την ενθάρρυνση της πραγματοποίησης μεγαλύτερου ερευνητικού έργου στον υπό εξέταση τομέα. Στηριζόμενη στα συμπεράσματα που προέκυψαν από το συνέδριο που πραγματοποιήθηκε στο Δουβλίνο με θέμα «Ανάπτυξη συνεργασίας για την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος»⁵⁷, η Επιτροπή, σε συνεννόηση με άλλους φορείς, θα επεξεργασθεί σχέδιο δράσης για την ανάπτυξη συνεργασίας αυτού του τύπου σε επίπεδο ΕΕ.

Η Επιτροπή θα διερευνήσει τις δυνατότητες συντονισμού μεταξύ, αφενός, στελεχών των αρχών που ασχολούνται με την επιβολή του νόμου και της εκτελεστικής εξουσίας και, αφετέρου, εκπροσώπων του χρηματοπιστωτικού τομέα και άλλων παραγόντων της επιχειρηματικής κοινότητας που θίγονται από το οργανωμένο οικονομικό έγκλημα.

3.3. Διερεύνηση του οικονομικού εγκλήματος

Οι έρευνες με αντικείμενο το οικονομικό έγκλημα αποτελούν ένα από τα εργαλεία που επιτρέπουν τη απόκτηση γνώσεων για τις δραστηριότητες και τις τυπικές πρακτικές των ομάδων του οργανωμένου εγκλήματος και συγχρόνως προσδίδουν ουσιαστική προστιθέμενη αξία σε αντίστοιχες έρευνες οι οποίες διεξάγονται στα κράτη μέλη. Η σοβαρή ενασχόληση με την καταπολέμηση του οργανωμένου οικονομικού εγκλήματος προϋποθέτει κατά τρόπο επιτακτικό την απόδοση προτεραιότητας στο οικονομικό έγκλημα στο πλαίσιο των καθηκόντων που ανατίθενται στους αρχηγούς της αστυνομίας· ακόμη προϋποθέτει τη διάθεση επαρκών πόρων και την κάλυψη των συναφών αναγκών επαγγελματικής κατάρτισης στο πλαίσιο των αστυνομικών και δικαστικών αρχών.

Οι έρευνες με αντικείμενο το οικονομικό έγκλημα μπορούν να συντελέσουν σημαντικά στην ενίσχυση των πολιτικών πάταξης του οργανωμένου εγκλήματος. Η συγκεκριμένη μορφή ερευνητικής τεχνικής ενδείκνυται να ενθαρρυνθεί σε εθνικό επίπεδο, αλλά και σε ευρωπαϊκό επίπεδο στις κατάλληλες περιπτώσεις⁵⁸. Η επιτυχής στόχευση του οργανωμένου εγκλήματος και της χρηματοδότησής του προϋποθέτει μία μεταστροφή σε σχέση με τις παραδοσιακές μεθόδους αντιμετώπισης της εγκληματικότητας. Κατά τις έρευνες με αντικείμενο το οικονομικό έγκλημα, είναι απαραίτητο να υιοθετείται η τακτική του «συνολικού εγκλήματος» και να ξεκινούν ταυτόχρονες έρευνες με αντικείμενο τόσο την εκάστοτε αξιόποινη πράξη όσο και τις άλλες δραστηριότητες που ενδεχομένως συνδέονται με αυτήν. **Η καταπολέμηση του οργανωμένου οικονομικού εγκλήματος θα ωφελείτο από τη χάραξη κοινής**

που διαπιστώνονται στο πλαίσιο ερευνών, ούτως ώστε οι ιδιωτικές επιχειρήσεις να βελτιώσουν τις μεθόδους άμυνάς τους έναντι του ξηπλύματος χρήματος και άλλων μορφών οικονομικού εγκλήματος.

⁵⁷ Το συνέδριο με θέμα «Ανάπτυξη συνεργασίας για την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος» πραγματοποιήθηκε στο Δουβλίνο στις 20 και 21 Νοεμβρίου 2003. Χρηματοδοτήθηκε βάσει του προγράμματος «AGIS» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, με την υποστήριξη του ιρλανδικού Υπουργείου Δικαιοσύνης, Ισότητας και Νομικών Μεταρρυθμίσεων και του ολλανδικού «Κέντρου για τη διεθνή αστυνομική συνεργασία». Στο κείμενο με τα συμπεράσματα του συνεδρίου («Διακήρυξη του Δουβλίνου») διατυπώνεται μια σειρά συστάσεων σχετικά με την καθιέρωση συνεργασιών με σκοπό την πρόληψη του οργανωμένου εγκλήματος.

⁵⁸ Βλ. ιδίως τη σύσταση αριθ. 27, που περιλαμβάνεται στις «Σαράντα συστάσεις της FATF».

πολιτικής σχετικά με την επεξεργασία και την πραγματοποίηση ερευνών γύρω από το οικονομικό έγκλημα ως τεχνικής διερεύνησης. Ακόμη, είναι σκόπιμο να εξετασθεί η σκοπιμότητα θέσπισης ομοιόμορφων κανόνων για τα όργανα διερεύνησης του οικονομικού εγκλήματος σε ολόκληρη την ΕΕ, ιδίως δε σε συνάρτηση με τη χρηματοδότηση, τις ανάγκες επαγγελματικής κατάρτισης και τους μηχανισμούς συνεργασίας των εν λόγω οργάνων.

Τα κράτη μέλη ενδείκνυται να αναβαθμίσουν τις δυνατότητες της Ευρωπόλ με γνώμονα τις εξελισσόμενες ανάγκες στον τομέα της διερεύνησης του οικονομικού εγκλήματος. Είναι σκόπιμο να ανατεθεί στην Ευρωπόλ η εξουσία διερεύνησης του οικονομικού εγκλήματος εκ παραλλήλου με τυχόν έρευνες που διεξάγει για το οργανωμένο έγκλημα σε συγκεκριμένους τομείς.

Η Επιτροπή προτείνει τη σύσταση ομάδας εργασίας αποτελούμενης από εκπροσώπους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (περιλαμβανομένης της OLAF), της Ευρωπόλ και της Eurojust, με καθήκον την επεξεργασία ελάχιστων προτύπων για τα εθνικά συστήματα συγκέντρωσης πληροφοριών γύρω από την εγκληματικότητα, προκειμένου να διευκολυνθούν η αποτελεσματική στρατηγική και τακτική ανάλυση, ο σχεδιασμός βάσει προβλέψεων και η λειτουργία των συστημάτων αυτών, δηλαδή στοιχεία που στο σύνολό τους συμβάλλουν στην αποτελεσματική επιβολή του νόμου στην ΕΕ με επίκεντρο την αξιοποίηση πληροφοριών.

3.4. Στατιστική – Συγκριτική ανάλυση επιδόσεων

Το έργο της καταπολέμησης του οργανωμένου οικονομικού εγκλήματος θα ενισχύετο εάν υιοθετείτο κοινή γλώσσα για το οικονομικό έγκλημα. Κάτι τέτοιο θα διευκόλυνε επίσης την προσπάθεια κατάρτισης αξιόπιστων και συγκρίσιμων στατιστικών δεδομένων που να παρέχουν ενδείξεις για τις τάσεις στον συγκεκριμένο τομέα. Η σύσταση αριθ. 32, η οποία συγκαταλέγεται στις «40 συστάσεις της FATF», αξιώνει τη συγκρότηση ολοκληρωμένων στατιστικών μηχανισμών με στόχο την ενίσχυση της αποδοτικότητας και αποτελεσματικότητας των συστημάτων πάταξης του ξεπλύματος χρήματος. Ένα κοινό σύστημα για τη μέτρηση του όγκου των «αναφορών για ύποπτες συναλλαγές» («ΑΥΣ»), των ποινικών διώξεων που σχετίζονται με το ξέπλυμα χρήματος, των συναφών ποινικών καταδικών και των λοιπών ενεργειών στις οποίες προβαίνουν οι αρχές επιβολής του νόμου επί τη βάση ΑΥΣ θα αποτελούσε πολύτιμο εργαλείο, σε συνδυασμό με την καθιέρωση συστημάτων έγκαιρης προειδοποίησης και την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της πολιτικής στον υπό εξέταση τομέα. Το άρθρο 30 παράγραφος 2 στοιχείο δ) της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση ορίζει ότι η κοινή δράση στον τομέα της αστυνομικής συνεργασίας περιλαμβάνει την εγκαθίδρυση δικτύου έρευνας, τεκμηρίωσης και στατιστικής σχετικά με τη διασυνοριακή εγκληματικότητα. Η σύσταση αριθ. 1 της Στρατηγικής της Χίλιετίας προέβλεπε ομοιόμορφη κοινοτική αντίληψη των θεμάτων και των φαινομένων που σχετίζονται με το οργανωμένο έγκλημα, καθώς και τον προσδιορισμό των νέων τάσεων⁵⁹.

⁵⁹

Πρόληψη και έλεγχος του οργανωμένου εγκλήματος: Στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αρχή της νέας χιλιετίας – ΕΕ C 124 της 3/5/2000. Η σύσταση αριθ. 1 αναφέρεται εμμέσως στην αναγκαιότητα ενός συνεκτικού στατιστικού μηχανισμού ο οποίος να διευκολύνει την εκτίμηση της

Η Επιτροπή, από κοινού με τους ενδιαφερόμενους, σκοπεύει να προαγάγει την καθιέρωση μηχανισμών για τη συλλογή και στατιστική ανάλυση συναφών δεδομένων, με ιδιαίτερη έμφαση στο οργανωμένο οικονομικό έγκλημα. Η Επιτροπή στηρίζει επίσης την πραγματοποίηση δέσμης εκτιμήσεων οικονομικού κινδύνου σχετικά με μορφές οργανωμένου εγκλήματος που παρατηρούνται σε συγκεκριμένους κλάδους, ενόψει της επεξεργασίας ευρωπαϊκής μεθοδολογίας για την εκτίμηση κινδύνου και βλάβης.

3.5. Θωράκιση κατά του εγκλήματος

Οι υπηρεσίες της Επιτροπής επεξεργάζονται επί του παρόντος μηχανισμό ο οποίος θα διευκολύνει τον εντοπισμό των νομοθετικών προτάσεων που δημιουργούν ακουσίως ευκαιρίες για την τέλεση αξιόποινων πράξεων. Σε μεταγενέστερο στάδιο, θα είναι ενδεχομένως δυνατή η επέκταση αυτής της μορφής εκτίμησης κινδύνου εγκληματικότητας και σε άλλους τομείς πέραν του νομοθετικού έργου. Το εγχείρημα αυτό θα μπορούσε να αφορά διαδικασίες και μεθόδους που ισχύουν σε σχέση, π.χ., με τα έντυπα ασφαλιστικών απαιτήσεων ή τις αιτήσεις χορήγησης πιστωτικών καρτών, ούτως ώστε να περιορίζονται τα περιθώρια απάτης. Σε ό,τι αφορά την απάτη σε βάρος του κοινοτικού προϋπολογισμού, η Επιτροπή (OLAF) έχει δρομολογήσει πρωτοβουλία για τη θωράκιση κατά της απάτης, ο σχεδιασμός της οποίας αποσκοπεί στον εντοπισμό και την εξάλειψη ευκαιριών διάπραξης απάτης ως αποτέλεσμα νομοθετικών και άλλων προτάσεων της Κοινότητας⁶⁰.

3.6. Αξιολόγηση και παρακολούθηση πολιτικής

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στην ύπαρξη μηχανισμού αμοιβαίας αξιολόγησης, ανάλογου με εκείνον που έχει συγκροτηθεί στο πλαίσιο της λειτουργίας της «Διεπιστημονικής ομάδας» του Συμβουλίου. Η Επιτροπή έχει προβλέψει την πλήρη αξιολόγηση το έτος 2005 της αποτελεσματικότητας και του αντικτύπου της πολιτικής και των μέτρων που εφαρμόζονται για την καταπολέμηση του οργανωμένου οικονομικού εγκλήματος στην ΕΕ. Σκοπός των σχετικών αποστολών αξιολόγησης θα είναι η καταγραφή των βέλτιστων πρακτικών και των τομέων στους οποίους είναι δυνατή η λήψη πρόσθετων μέτρων με σκοπό την καταπολέμηση του οργανωμένου οικονομικού εγκλήματος.

3.7. Προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης, εργαστήρια και μελέτες

Η επαγγελματική κατάρτιση αποτελεί πρωταρχικό στοιχείο για την καταπολέμηση του οργανωμένου οικονομικού εγκλήματος. Οι αρχές επιβολής του νόμου, οι δικαστικές αρχές και το συναφές κομμάτι του ιδιωτικού τομέα πρέπει να διαθέτουν τις αναγκαίες δεξιότητες και τεχνογνωσία. Η κατάρτιση πρέπει να κινητοποιεί το προσωπικό, καθώς και, οσάκις είναι δυνατό, την κοινωνία των πολιτών, με την αντιμετώπιση των οικονομικών και κοινωνικών επιταγών που υπαγορεύουν την καταπολέμηση του οργανωμένου οικονομικού εγκλήματος.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα εξακολουθήσει να υλοποιεί ή/και να χρηματοδοτεί σεμινάρια, εργαστήρια και μελέτες στο πλαίσιο του χρηματοδοτικού

⁶⁰ έκτασης του οργανωμένου εγκλήματος, την καταγραφή των σχετικών τάσεων στην Ευρώπη και την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των πολιτικών που αποφασίζονται και εφαρμόζονται. Ανακοίνωση της Επιτροπής της 7.11.2001, SEC (2001) 2029 Τελικό.

προγράμματος AGIS. Λεπτομερή στοιχεία σχετικά είναι δημοσιευμένα στις σελίδες περί ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης του δικτυακού τόπου europa (www.europa.eu.int).

4. ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΜΕΤΡΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ

4.1. Χρηματοδότηση μέτρων για την καταπολέμηση του οργανωμένου οικονομικού εγκλήματος

Στις 10 Φεβρουαρίου 2004, η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τις δημοσιονομικές προοπτικές μετά το 2006, η οποία τιτλοφορείται «Η οικοδόμηση του κοινού μας μέλλοντος - Προκλήσεις πολιτικής και δημοσιονομικά μέσα της διευρυμένης Ένωσης 2007-2013» (COM (2004) 101 Τελικό). Στην ανακοίνωση επισημαίνεται ότι ο χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης αποτελεί προτεραιότητα του συνολικού πλαισίου πολιτικής, καθώς και «το νέο σύνορο της ενοποίησης». Μεταξύ των προτεραιοτήτων στον τομέα της ασφάλειας περιλαμβάνεται η απόδοση μεγαλύτερης βαρύτητας στις δράσεις πρόληψης της εγκληματικότητας, «ιδίως των νέων μορφών και μέσων που μετέρχεται η σοβαρή και οργανωμένη εγκληματικότητα». Η δέσμευση για την καθιέρωση νέων χρηματοδοτικών μηχανισμών, για την οποία ήδη εργάζεται η Επιτροπή, θα συμβάλει στη διεύρυνση του γενικού προβληματισμού και της κατάστροφης πολιτικής για την αποτελεσματική καταπολέμηση του οργανωμένου οικονομικού εγκλήματος σε επίπεδο ΕΕ. Με τον τρόπο αυτό, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο για την υποστήριξη, την παρακολούθηση και την περαιτέρω επεξεργασία πρωτοβουλιών νομοθετικού και στρατηγικού χαρακτήρα στον υπό εξέταση τομέα.

4.2. Ενίσχυση της εξωτερικής δράσης για την καταπολέμηση του οργανωμένου οικονομικού εγκλήματος

Τα προγράμματα τεχνικής συνδρομής της ΕΕ αποσκοπούν στο να βοηθήσουν τρίτες χώρες να βελτιώσουν την ικανότητά τους να ανταποκριθούν σε ευρωπαϊκά και διεθνή πρότυπα. Παρατηρείται αυξανόμενη τάση για την ένταξη στα προγράμματα αυτά πτυχών που άπτονται της Δικαιοσύνης και των Εσωτερικών Υποθέσεων, ιδιαίτερα σε σχέση με τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Η ΕΕ έχει επίσης συνάψει πλήθος συμφωνιών με τρίτες χώρες, ενώ όλως προσφάτως (στις 25 Ιουνίου 2003) συνήψε συμφωνία με τις Ηνωμένες Πολιτείες για τη νομική συνδρομή στον τομέα της ποινικής δικαιοσύνης⁶¹. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σκοπεύει να διερευνήσει τις δυνατότητες σύναψης παρόμοιων συμφωνιών μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και άλλων χωρών.

⁶¹ Πέραν της αμοιβαίας νομικής συνδρομής στον τομέα της ποινικής δικαιοσύνης, η συμφωνία ΕΕ/ΗΠΑ αναφέρεται επίσης σε ζητήματα που αφορούν ειδικότερα το οικονομικό έγκλημα, όπως είναι η ανταλλαγή στοιχείων για τραπεζικούς λογαριασμούς που σχετίζονται με νομικά ή φυσικά πρόσωπα τα οποία θεωρούνται ύποπτα ή κατά των οποίων έχει απαγγελθεί κατηγορία για την τέλεση αξιόποινων πράξεων.

Η Επιτροπή υπενθυμίζει ακόμη την ανάγκη⁶² βελτίωσης της συνεκτικότητας των κοινοτικών πολιτικών έναντι των χρηματοοικονομικών και φορολογικών παραδείσων, στο πλαίσιο των προσπαθειών για την προώθηση ευρωπαϊκών ή διεθνών προτύπων στον τομέα των βέλτιστων πρακτικών.

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Το οργανωμένο οικονομικό έγκλημα βλάπτει τους νόμιμους παράγοντες της οικονομίας κι ενισχύει την παραοικονομία, με αποτέλεσμα να αποδυναμώνονται η οικονομική ανάπτυξη και οι κρατικοί πόροι. Η καταπολέμηση του οργανωμένου οικονομικού εγκλήματος προσλαμβάνει ακόμη μεγαλύτερη σημασία εάν ληφθεί υπόψη ότι η περιστολή της συγκεκριμένης μορφής εγκληματικότητας έχει ευρύτερες συνέπειες για την καταπολέμηση του εν γένει οργανωμένου εγκλήματος. Το χρήμα αποτελεί το οξυγόνο του οργανωμένου εγκλήματος· ο περιορισμός ή η άρση της πρόσβασης των οργανωμένων εγκληματικών ομάδων στο χρήμα θα έχει ως αποτέλεσμα τη σημαντική εξασθένησή τους.

Η καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες («ξέπλυμα χρήματος») υπήρξε κορυφαία πολιτική προτεραιότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης επί σειρά ετών, με γνώμονα την ανάγκη προστασίας του χρηματοπιστωτικού συστήματος και συμβολής στις προσπάθειες για την πάταξη του οργανωμένου εγκλήματος. Τα τραγικά γεγονότα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου 2001 και η διεθνής σύμπτωση απόψεων όσον αφορά την αντιμετώπιση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας έχουν προσδώσει στο εν λόγω εγχείρημα ακόμη μεγαλύτερη ορατότητα και σπουδαιότητα.

Η Επιτροπή αναγνωρίζει μεν ότι έχουν ήδη θεσπισθεί μέτρα μεγάλης εμβέλειας για την πάταξη του ξεπλύματος χρήματος, αλλά είναι αποφασισμένη να συνεχίσει τον αγώνα κατά του φαινομένου αυτού και να επεξεργασθεί σχετική νομοθεσία με βάση τα δεδομένα ενός ολοένα και πιο εξελιγμένου χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Με την πρώτη και τη δεύτερη οδηγία για το ξέπλυμα χρήματος καθιερώθηκαν σημαντικοί έλεγχοι, οι οποίοι κατατείνουν στη διευκόλυνση της ανίχνευσης περιπτώσεων νομιμοποίησης χρημάτων και άλλων περιουσιακών στοιχείων που αποτελούν καρπό εγκληματικής δραστηριότητας. Οι σχετικές προσπάθειες θα συνεχισθούν. Η πρόταση της Επιτροπής για την έκδοση τρίτης οδηγίας σχετικά με το ξέπλυμα χρήματος, η οποία προβλέπεται να υποβληθεί από την Επιτροπή τον Ιούνιο του 2004, θα έχει ως σκοπό την εδραίωση και ενίσχυση της ανωτέρω προσέγγισης. Στην πρόταση για την έκδοση τρίτης οδηγίας θα διευκρινίζονται οι αλλαγές που πρέπει να επέλθουν στις υφιστάμενες οδηγίες, προκειμένου να ληφθούν υπόψη οι αναθεωρημένες «40 συστάσεις της FATF», καθώς και οι λοιπές μεταβολές που απαιτούνται για την ενίσχυση των αμυντικών μηχανισμών με σκοπό την πάταξη του ξεπλύματος χρήματος.

⁶²

Βλ. την ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή - Φορολογική πολιτική στην Ευρωπαϊκή Ένωση - Προτεραιότητες για τα προσεχή έτη (COM(2001) 260 Τελικό της 23 Μαΐου 2001).

Η καταπολέμηση του οργανωμένου οικονομικού εγκλήματος πρέπει να κινητοποιεί πλήρως όλους τους ενδιαφερόμενους, με στόχο την καταβολή συνδυασμένων προσπάθειών για τον εντοπισμό, την παρακολούθηση και την πάταξη της εγκληματικότητας. Βασικό μοχλό από την άποψη αυτή αποτελεί η ανάπτυξη μεγαλύτερης συνεργασίας μεταξύ ιδιωτικού και δημόσιου τομέα. Αντιστοίχως, η αναβάθμιση της συνεργασίας και της ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ όλων των βαθμίδων επιβολής του νόμου, τόσο εγχωρίως όσο και διεθνώς, θα διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στο πλαίσιο αυτό. Επιβάλλεται να αποδοθεί μεγαλύτερη έμφαση στον στρατηγικό ρόλο που καλούνται να παίξουν η Ευρωπόλ και η Eurojust όσον αφορά τη διεξαγωγή κοινών και παράλληλων ερευνών, καθώς και στο συντονισμό μεταξύ της Ευρωπόλ και των εθνικών αρχών που ασχολούνται με την επιβολή του νόμου και την απονομή δικαιοσύνης.

Οι έρευνες με αντικείμενο το οικονομικό έγκλημα ενδείκνυται να αποτελούν μελλοντικώς πάγιο στοιχείο των δραστηριοτήτων επιβολής του νόμου, με την υιοθέτηση της τακτικής του «συνολικού εγκλήματος» για τη συγκέντρωση πληροφοριών σχετικά με τα εγκληματικά κυκλώματα και τα πρόσωπα που αποκομίζουν οφέλη από το οργανωμένο έγκλημα. Πρέπει να διερευνηθούν περαιτέρω αποτελεσματικές μέθοδοι που να επιτρέπουν τον εντοπισμό, τη δέσμευση και τη δήμευση των περιουσιακών στοιχείων και των οργάνων των οργανωμένων κακοποιών, ενδεχομένως με τη συνδρομή εξειδικευμένων οργάνων ανάκτησης περιουσιακών στοιχείων και διαδικασιών του αστικού δικαίου.

Οι κακοποιοί εκμεταλλεύονται τη δυνατότητα απόκρυψης της ταυτότητας του προσώπου που πράγματι καρπούται τα οφέλη από τα εκάστοτε περιουσιακά στοιχεία. Ακόμη εκμεταλλεύονται την ευκολία σύστασης νομικών προσώπων και χρησιμοποιούν πρόσωπα με εικονικές ιδιότητες. Ως εκ τούτου, η διαφάνεια παραμένει σημαντικό ζήτημα στο πλαίσιο της καταπολέμησης του οργανωμένου οικονομικού εγκλήματος, και θα απαιτηθεί περαιτέρω προσπάθεια για τη διευθέτηση των θεμάτων που ανακύπτουν εν προκειμένω.

Για τη βελτιστοποίηση της καταπολέμησης του οργανωμένου οικονομικού εγκλήματος απαιτούνται επίσης κάποιες άλλες μορφές υποστήριξης. Είναι απαραίτητη η επεξεργασία μεθόδων για την εκτίμηση του εύρους και της έκτασης ειδικών μορφών του συγκεκριμένου τύπου εγκλήματος, η παρακολούθηση των εξελισσόμενων τάσεων και η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της πολιτικής που ακολουθείται. Ουσιώδη σημασία έχει η αξιολόγηση των μέτρων που εφαρμόζονται στο πλαίσιο της πολιτικής για την καταπολέμηση του οργανωμένου οικονομικού εγκλήματος. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θα προτείνει την πλήρη αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των μέτρων στον υπόψη τομέα, έτσι ώστε να καταγραφούν οι βέλτιστες πρακτικές και οι τομείς όπου ενδεχομένως απαιτείται πρόσθετη προσπάθεια.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αντιλαμβάνεται την καταπολέμηση του οργανωμένου οικονομικού εγκλήματος ως πρωταρχική της προτεραιότητα κατά τα προσεχή έτη και είναι αποφασισμένη να συμπράξει πλήρως στη θέσπιση ουσιαστικών και αποτελεσματικών μέτρων σε αυτόν τον τομέα, όπως εξηγείται στην παρούσα ανακοίνωση.